

Hranice města

Bc. Lukáš Houser

Diplomní projekt
FA ČVUT

LS 2015
Ateliér Jana Jehlíka

HRANICE MĚSTA
Zpracoval: Bc. Lukáš Houser
Letní semestr 2015
FA ČVUT

Konzultace
Vedoucí práce: Doc. ing. arch Jan Jehlík
Doprava: ing. Jiří Špilar
Technická infrastruktura: ing. Petr Hrdlička

Martin Heidegger

„Hranice nejsou to, kde něco končí, ale jsou tím, odkud zjevující se věci získávají počátek“

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE		
FAKULTA ARCHITEKTURY		
AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Lukáš Houser AR 2014/2015, LS		
NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: HRANICE MĚSTA		
CITY BORDERS		
JAZYK PRÁCE: ČJ		
Vedoucí práce:	Doc. ing. arch. Jan Jehlík	Ústav: 15119 Ústav urbanismu
Oponent práce:	Ing. arch. Václav Škarda	
Klíčová slova (česká):	Hranice, obytná čtvrť, sousedství, Praha	
Anotace (česká):	Diplomová práce se zabývá tématem bydlení v blízkosti hranice zastavitelného území v Praze. Cílem je nalezení formy zástavby, která uzavře stávající hmotu města, a zároveň bude rozhraním mezi městem a přírodní krajinou. Výstupem je návrh zastavění v Praze Hrdlořezích.	
Anotace (anglická):	The diploma project treats the issues of living near the city border in Prague. The aim is to find a form that would close the current mass of the city and become an interface between the city and the natural landscape. The result is the design of a residential neighbourhood in the district of Hrdlořezy.	

Prohlášení autora
Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně, a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací“.

V Praze dne _____ podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: **Lukáš Houser**

datum narození: 11.12.1990

akademický rok / semestr: **2014 - 2015, letní semestr**

ústav: **15119 ústav urbanismu**

vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. arch. Jan Jehlík**

téma diplomové práce: **Hranice města, soudobá ulice**

zadání diplomové práce:

Motto: Jakým způsobem přistupovat k hranicím současného města?

1/ Jedná se o urbanistickou studii podoby současné hranice města. Tématem diplomní práce je přístup k současným hranicím města. Hlavní otázka je, jak má vypadat hranice města? Jak má být definována, aby byla čitelná a prostupná a umožňovala přístup z města do krajiny a jak má být zastavěna? Součástí práce bude zamyšlení nad současnými trendy v bydlení, nad důvody pro bydlení na kraji města nebo za ním a nad možnou formou takového bydlení v budoucnu. Součástí návrhu bude i úvaha nad frontou domů při pohledu na město z okolní krajiny. U staveb bude řešena návaznost parteru na veřejný prostor. Zároveň bude uvažováno nad napojením domů na okolní zástavbu a vazby na zbytek města.

2/ Součástí diplomní práce bude také úvaha o podobě takzvaného krajinného rozhraní v přilehlé oblasti, které je definováno v konceptu odůvodnění Metropolitního plánu a má sloužit k identifikaci hranice města. Tato identifikace je důležitá pro ucelený obraz města. V rámci projektu bude řešena prostupnost tohoto rozhraní a chování města ve směru zevnitř ven. Obecné principy tohoto přístupu k hranici města budou ilustrovány na třech různých vstupech do města, v Libuši, ve starých Malešicích a na Barrandově.

3/ Hlavním výstupem práce bude návrh zástavby budov na hranici města. Budou pojednána důležitá veřejná prostranství a napojení parteru domů. Bude řešena podoba hranice města a městská fronta při pohledu z volné krajiny na město.

Práce bude zpracována v těchto měřítcích:

a) Poloha hranice města - kontext	1:10 000 (Město a krajina)
b) Obecné principy přístupu – širší vztahy	1:2000 (lokalita)
c) Řešené objekty	1: 500
d) Schémata, diagramy	Principy, koncepce prostupů, doprava, krajina
e) Vizualizace	klíčová místa, prostory a objekty charakterizující návrh

Práce bude strukturovaná v těchto rovinách:

- a) Hranice města
- b) Obecné principy přístupu k hranici města
- c) Architektonické řešení souboru staveb

Práce bude mít tyto přílohy:

- a) Portfolio s průvodní zprávou (základní údaje, popis analýzy, konceptu a návrhu), všemi relevantními výkresy v příslušném zmenšení, fotodokumentací a případně ukázkou referenčních projektů
- b) Výkresy dle požadavků FA ČVUT (2xA0 nebo 4xA1)
- 3/ Součástí práce bude fyzický model v měřítku odpovídajícím hlavnímu výkresu

Poznámka: měřítko výstupů mohou být po konzultaci výjimečně upravena, změna bude odůvodněna v závěrečné zprávě a bude potvrzena vedoucím práce

Datum a podpis studenta

26. 2. 2015

Lukáš Houser

Datum a podpis vedoucího DP

26. 2. 2015

Jan Jehlík

Datum a podpis děkana FA ČVUT

Jan Hájek

registrováno studijním oddělením dne

27. 2. 15

[Podpis]

OBSAH

I. Úvod	str. 8 - 9
II. Hranice	str. 10 - 25
III. Hrdlořezy	str. 26 - 37
IV. Návrh	str. 38 - 73
IV. Závěr	str. 74 - 75

PŘÍLOHY

- Výkres 1. NP 1:250
- Výkres 2. NP 1:250
- Výkres 3. NP 1:250
- Výkres 4. NP 1:250
- Výkres dopravního řešení 1:500
- Výkres technické infrastruktury 1:500

Jiří Kolář - ostatky ráje

Tématem hranice města jsem se poprvé začal zabývat během studií v Paříži, kde mě překvapilo, jakým způsobem je delimitována samotná Paříž, a že je oddělena od svých předměstí výraznou dopravní infrastrukturou. V článku psaném pod vedením paní architektky Alessia de Biase, jsem se zajímal o šířku hranice, tvořenou okružní dálnicí, jakým způsobem je vnímaná obyvateli města, a jaký nabízí potenciál pro rozvoj metropole.

V Praze je situace velmi odlišná od té pařížské. Narodil od francouzské metropole Praha není sevřená žádnou lineární infrastrukturou a není limitována navazujícími předměstími. Díky tomu se ve svém rozvoji vyvíjela především plošně a rozprostírala se do volné krajiny. Ve 20. století se takto rozloha hlavního města Prahy výrazně zvětšila, především výstavbou sídlišť, za kterými už se rozprostíralo pole. Nakonec však i mnohá tato pole vzala za své pod náporu lidí prchajících z města v 90. letech 20. století a prahnoucích po vlastním domě se zahradou a bazénem.

Dnes je situace taková, že se město považuje za udržitelné a především obyvatelné a příjemné pro své obyvatele, je-li dostatečně kompaktní, má-li odpovídající hustotu obydlí a nabízí odpovídající občanské vybavení. To ovšem souvisí se zamezením rozpínání měst, zamezením toho, aby si ukusovalo přírodní krajinu, kde to není třeba, a aby na sebe jednotlivé části města řádně navazovaly.

Poté, co jsem v rámci svého diplomního semináře prošel několika pražských radiál a přemýšlel jsem nad letokruhy historického města, rozhodl jsem se zabývat ve své diplomní práci tou poslední a pravděpodobně nejvíce opomíjenou vrstvou města, tedy jeho okrají.

Definovat hranice města je důležité proto, aby se dalo určit, kam až se město rozrůstat může, a kam už ne. Zabývá se tím územní plánování formou hranice zastavitelného území a je to otázka definování rozhraní, které pomůže identifikaci s místem. Proto se tato diplomní práce zabývá podobou tohoto rozhraní a způsobem, jakým by mohlo být zastavěno. Snaží se odpovědět na otázku, jak bydlet na hranici města. Od této základní problematiky se odvíjí další témata jako prostupnost do krajiny, sousedství, nebo fronta domů při pohledu zvenku dovnitř.

Je pozoruhodné sledovat chování města při jeho samotném okraji a neustále si klást otázku, kdy jsem ještě uvnitř a kdy jsem už vně. Dříve byla tato otázka snadno zodpověditelná díky hradbám a branám. Dnes již město brány nemá, alespoň ne v tom tradičním slova smyslu, a proto by měl být rozdíl mezi volnou krajinou a městem především v zažívaném prostoru a dějích.

Popsaná problematika byla v rámci diplomové práce podrobena testu na konkrétní lokalitě v Praze Hrdlořezích. V následujících kapitolách bude popsáno, proč byla vybrána tato lokalita, jakým způsobem může být zastavěna, a jak navržená zástavba reaguje na své okolí, především pak na bezprostřední kontakt s krajinným rozhraním.

Pro zkoumání položených otázek byly použity analýzy z předdiplomního semináře vypracovaného na podzim roku 2014, doplňující analýzy a samotná architektonicko-urbanistická studie zástavby v Praze Hrdlořezích navržená autorem této diplomní práce.

Materializovaná hranice mezi dvěma státy v Baarle-Hertog

II. Hranice

Zdroj: Diplomní seminář

Od té doby, kdy město přerostlo své hradby, stala se hranice města nehmotnou, administrativní hranicí správního území. Hranicí města však je linie, kde končí zastavěná krajina a začíná krajina přírodní, nezastavěná. Demolicí hradeb často ve městech vznikly dlouhé liniové plochy prázdna, o kterých se uvažovalo, co s nimi. Známým příkladem je Vídeň, kde vznikla třída Ringstrasse. Méně známou je Paříž, kde k prvnímu zbourání hradeb došlo již za dob Ludvíka XIV. Vzniklý volný pás tehdy město využilo pro osazení stromy a vytvoření parku pro rekreaci bohatých obyvatel. Podruhé Paříž bourala hradby ve 20. letech 20. století. Po započatých projektech sociálního bydlení, panelových domů nebo rekreačního pásu dostalo přednost dopravní řešení a byl vybudován boulevard Périphérique.

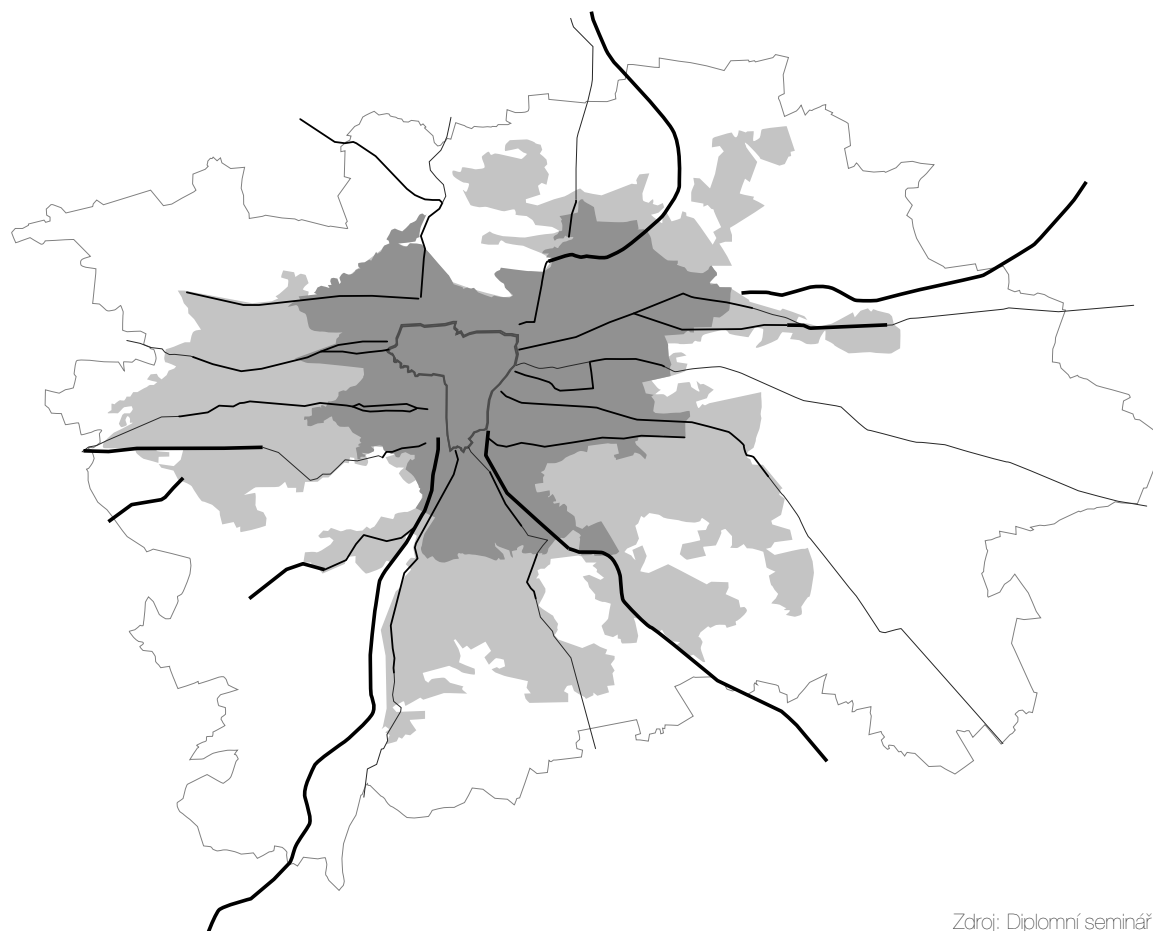
Pro obraz města je důležité, aby tato hranice byla rozpoznatelná, aby bylo možné definovat, kdy se člověk nachází uvnitř a kdy vně. Stejně tak je důležité pro obyvatele, aby se mohli identifikovat se svým sídlem, mít možnost říct, kdo je zdejší, a kdo už bydlí „za humny“.

Při současném zobrazování Prahy je vždy v první řadě kreslena hranice správní, která však zdaleka neodpovídá skutečné hranici města. Správní hranice byla v minulosti několikrát posouvána a je dnes zakotvena v Ústavě článkem o zřízení vyšších samosprávních celků a v zákoně o hlavním městě Praze. Tyto předpisy také definují Prahu zároveň jako obec i jako kraj. Kraj sdružuje několik sídel, obec většinou pouze jedno. Jak je to tedy s Prahou? Pro odpověď na tuto otázku by bylo možné vést rozhovory s několika obyvateli městských částí, které jsou detašované od souvislého města a zjišťovat, zda se víc cítí jako Pražané, nebo jako obyvatelé Horních Měcholup, Slivence, Lochkova nebo Řeporyjí. Kudy by probíhala tato „osvojená hranice Prahy?“.

Vezmeme-li v úvahu hranici zastavěného a zastavitelného území Prahy, jak ji vymezuje koncept odůvodnění metropolitního plánu Prahy ze září 2014, můžeme ve správním území Prahy rozlišit souvisle zastavěné město a ostatní, menší plochy pražských „vesnic“. Pro další úvahy budeme uvažovat, že město Praha je ve skutečnosti pouze toto souvisle vybudované území sevřené čarou zastavitelného území a víceméně kontinuálně plynoucí od Staroměstského náměstí až po Řepy, Černý most nebo Libuš.

Koncept odůvodnění metropolitního plánu počítá na území hranice souvislého města s krajinným rozhraním, jež by mělo definovat hranici mezi městem Prahou a přilehlou krajinou, případně oddělit město od vesnic a vytvořit přirozeně vnímaný prvek, který přispěje k obrazu města. Jakou konkrétní podobu má toto krajinné rozhraní mít či jak má být široké, nebo například jeho prostupnost nespecifikuje. Bude proto záležet na jednotlivých možnostech a návrzích řešení v konkrétních lokalitách, jakou podobu na sebe tato hranice vezme.

Zdroj: Diplomní seminář

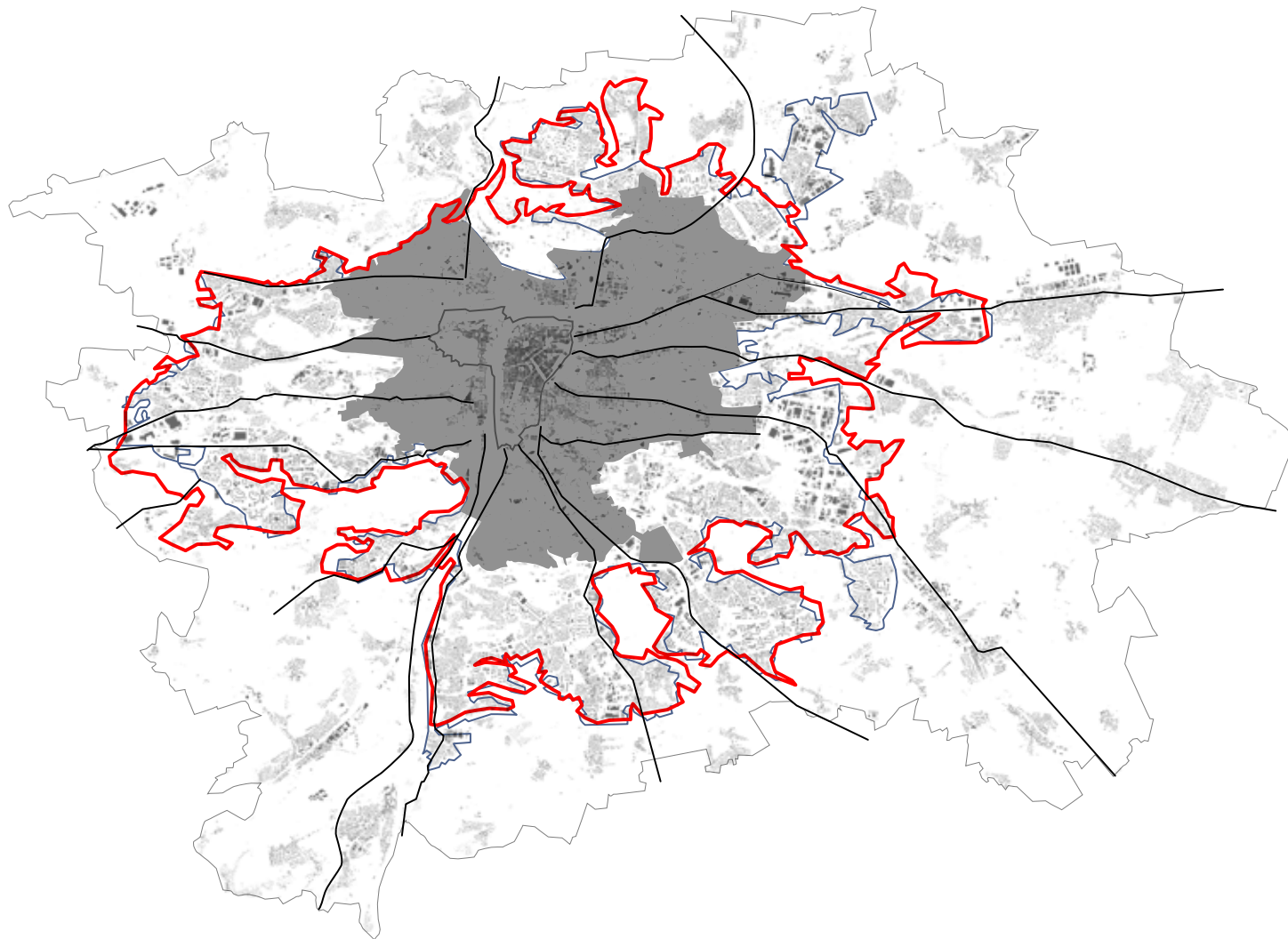

Zdroj: Diplomní seminář

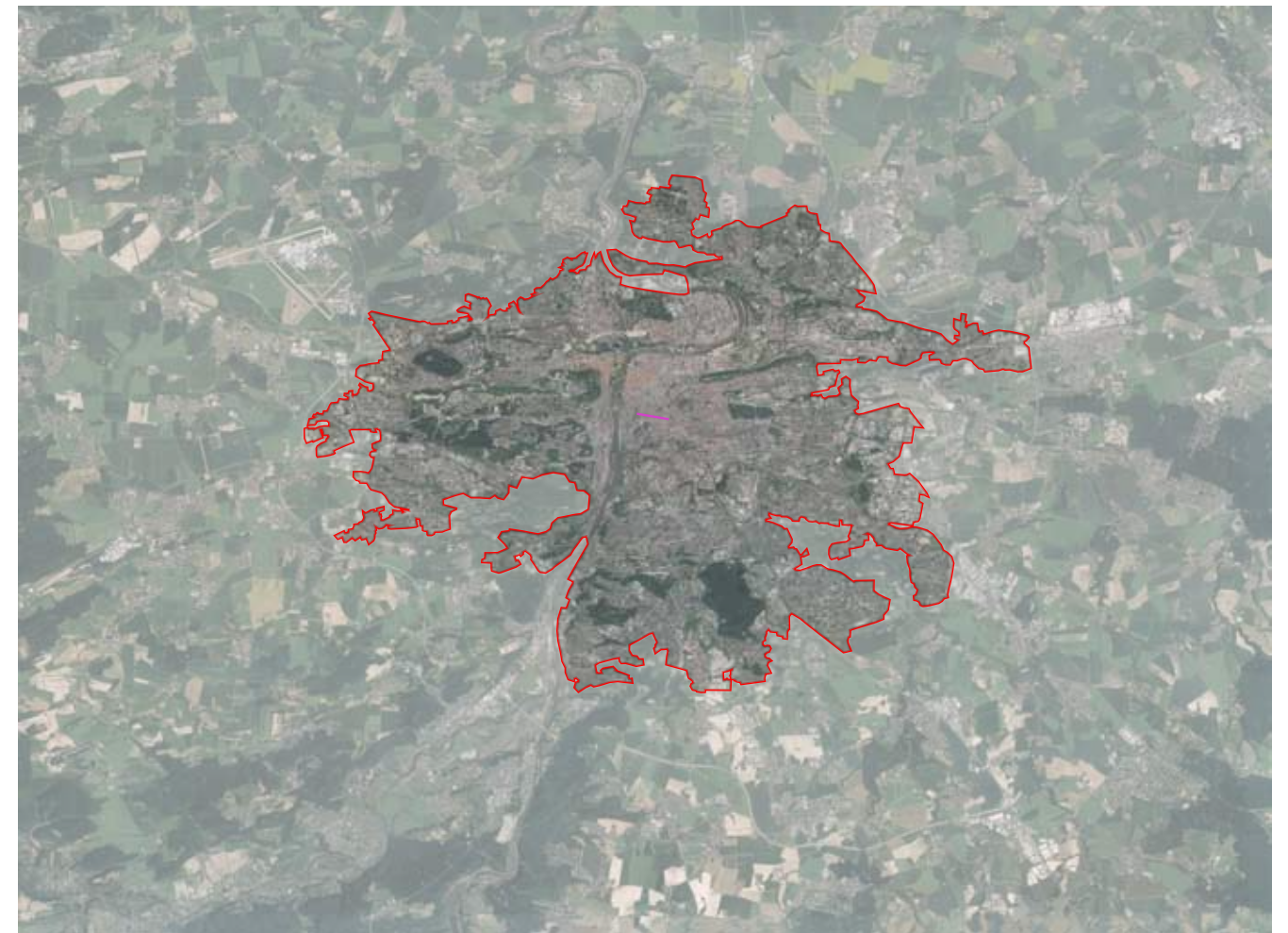
Při hledání hranice Prahy je možné postupovat několika způsoby. Jejich příklady jsou ilustrovány na následující stránce. Zde byly použity 4 různé způsoby vymezení hranice Prahy. První odpovídá návrhu zastavitelného území v konceptu Metropolitního plánu z podzimu 2014. Druhý způsob použil Michal Leňo ve svém diplomním semináři Víze pro Prahu 20xx. Potřetí je hranice vymezena na základě ortofoto mapy a čtvrtá definice je na základě blokového schématu Prahy.

Při překrytí různých způsobů vymezení hranice Prahy pozorujeme místa, kde je hranice jasná nehmotná na způsobu jejího hledání. V těchto polohách je hranice vymezena jasným objektem, většinou přírodním prvkem nebo lineární infrastrukturou (Šárecké údolí, pražský okruh), je stabilní a město uzavírá. V ostatních polohách je hranice neurčitá, je více hraničním územím nežli definovanou hranou.

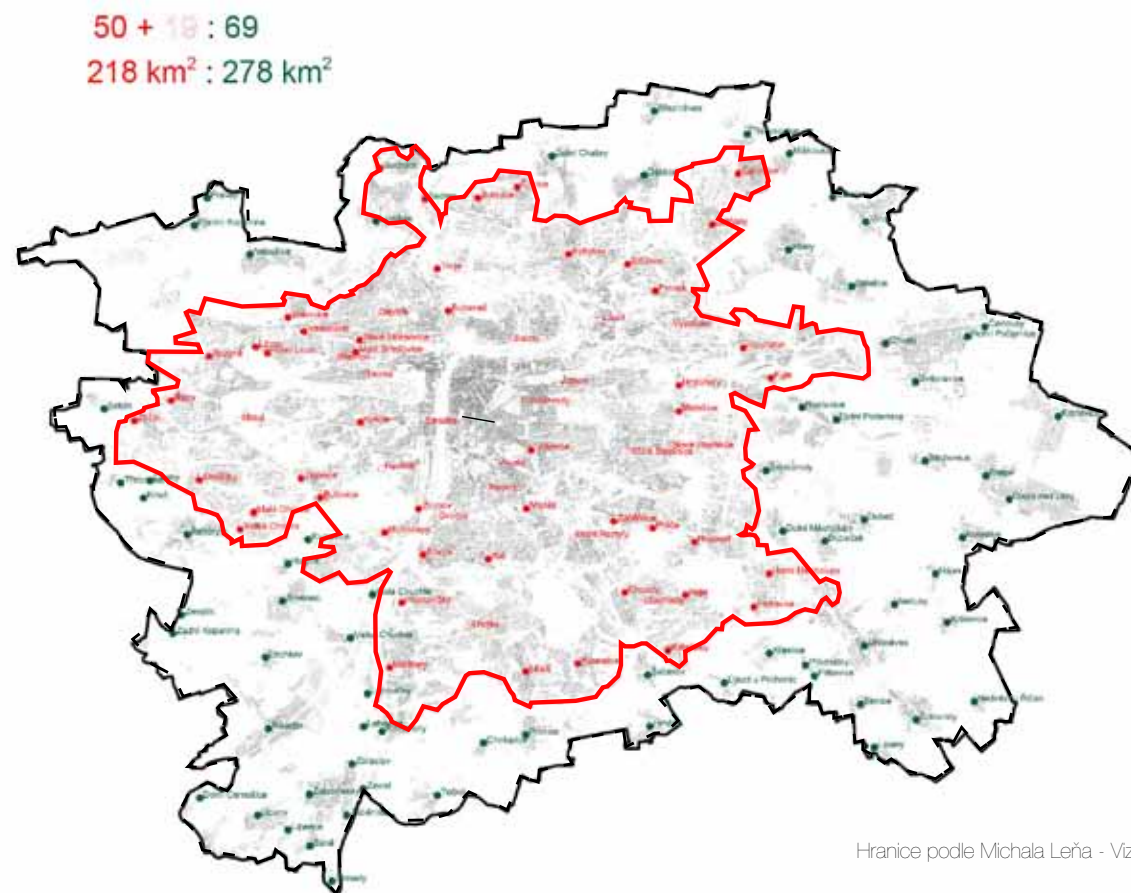
Do volné krajiny pak město přechází pozvolnými ostrovy, které vytvářejí uzavřené celky odtržené od hlavní hmoty města. Jsou to takzvané Pražské vesnice. Naproti tomu v rámci celku města se nalézají rozsáhlé ostrovy přírodní krajiny.

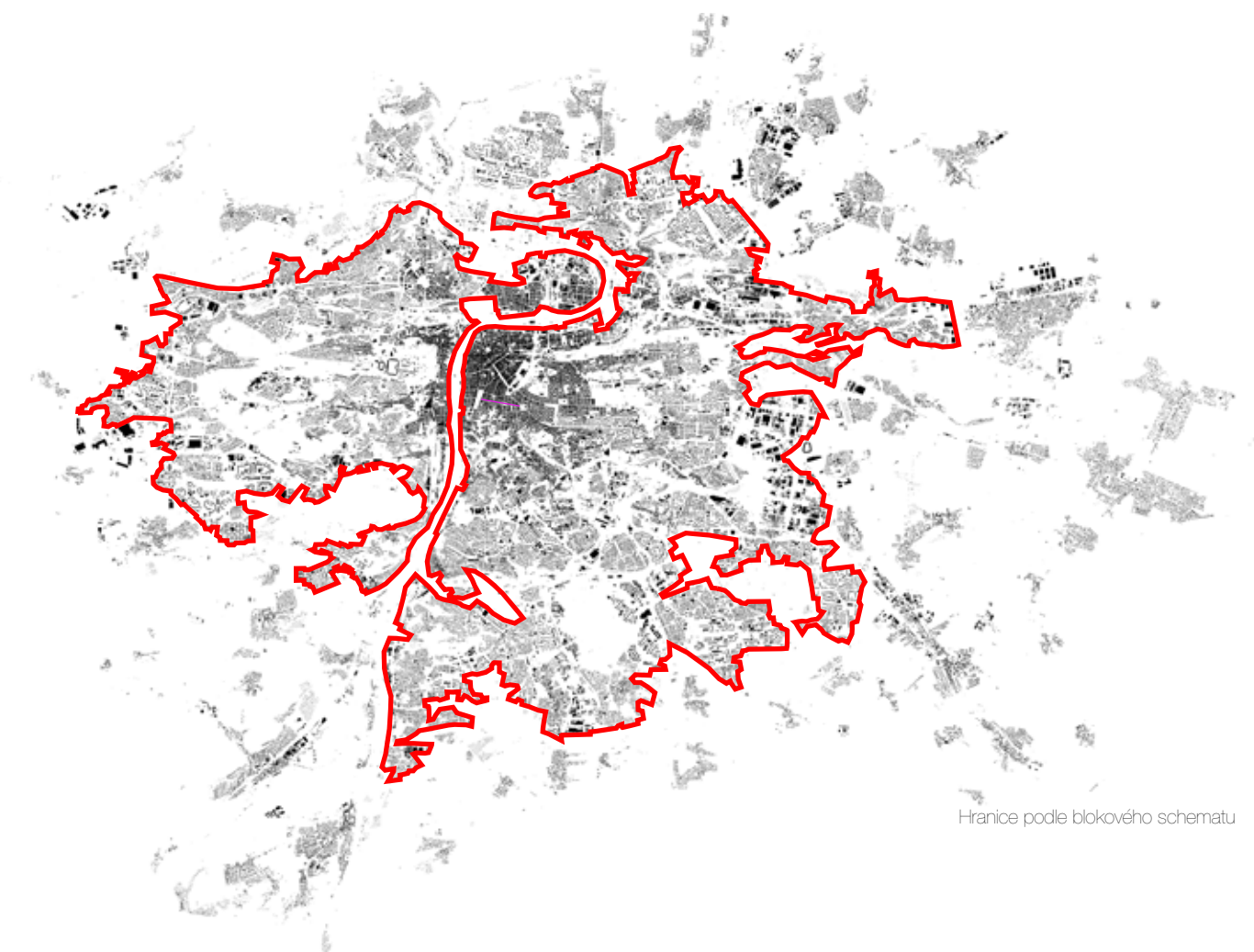
Hranice podle konceptu odůvodnění metropolitního plánu

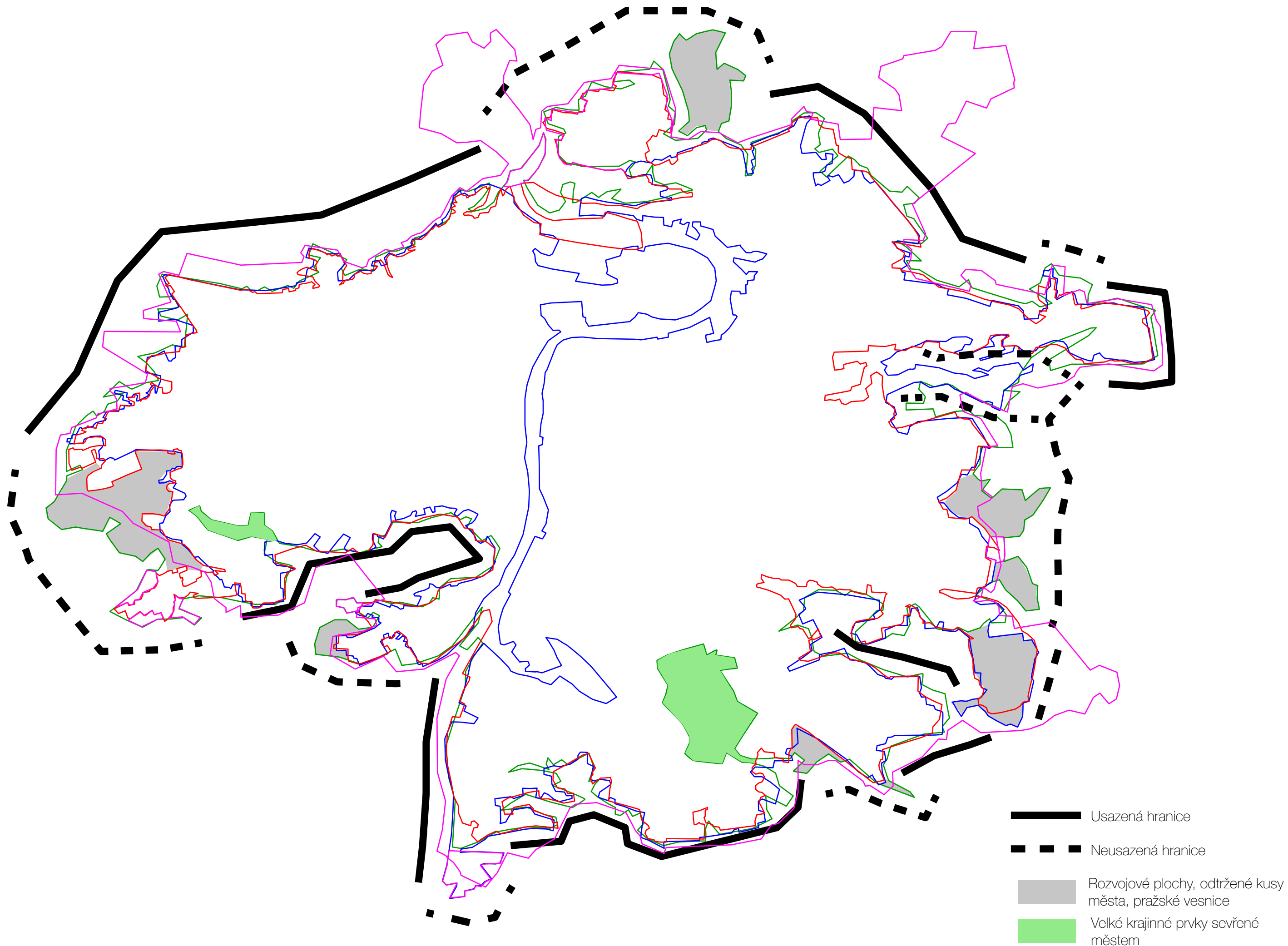
Hranice podle ortofoto

Hranice podle Michala Leňka - Vize pro Prahu 20xx

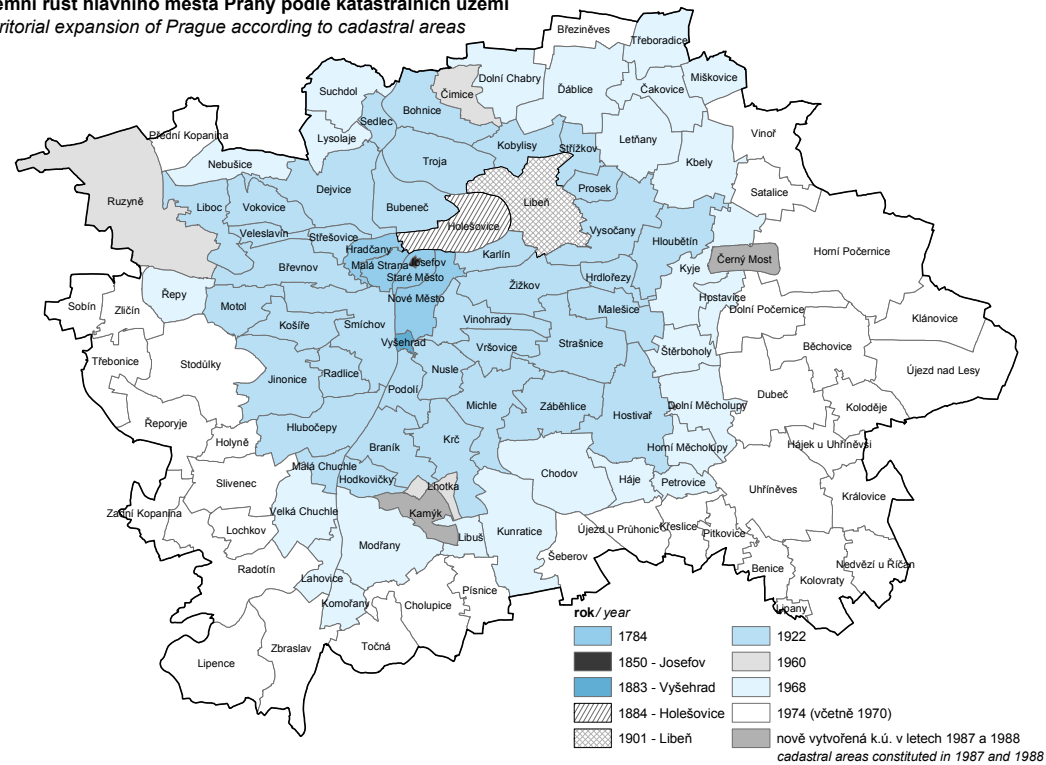

Hranice podle blokového schématu

Bydlení na hranici

Územní růst hlavního města Prahy podle katastrálních území
Territorial expansion of Prague according to cadastral areas

Zdroj: ÚAP Praha 2012

„Pocit domova lze dosáhnout vytvořením optického a duchovního středu teritoria, vymezením jeho hranic, pojmenováním krajiny pomístními názvy. Se ztrátou zmíněných prvků se pocit domova vytrácí.“

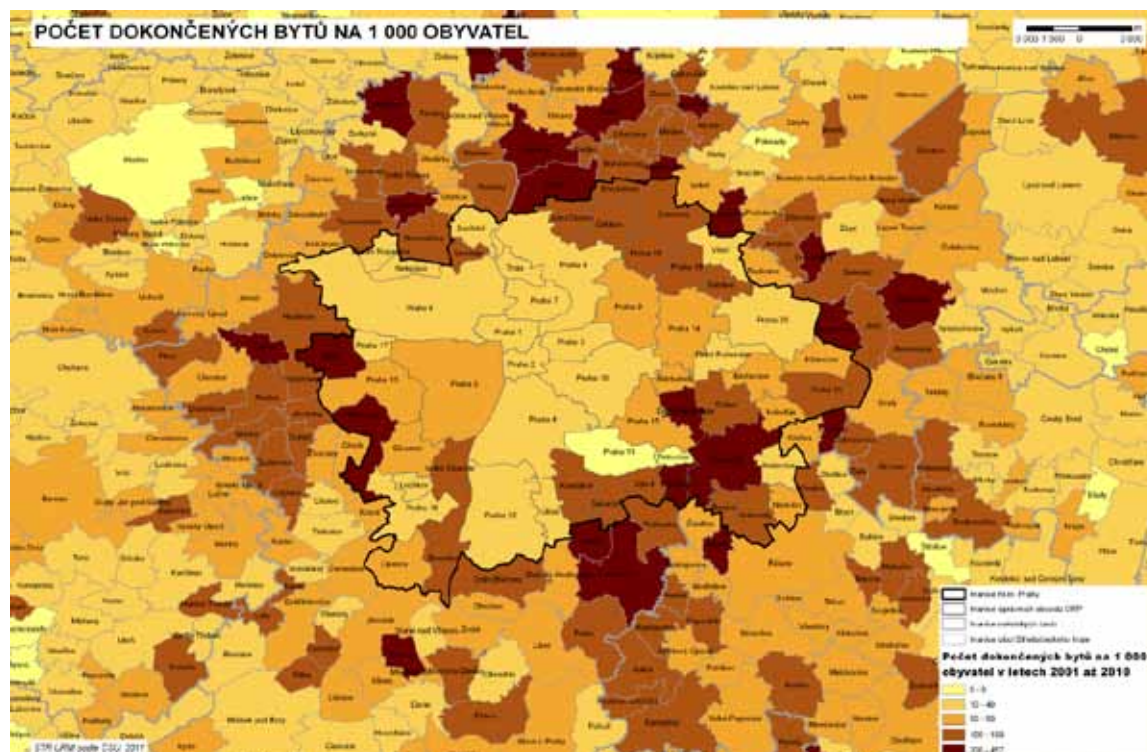
Čilek, 2002

Roztahování města do krajiny je dnes skutečností. Praha zažívá za posledních 25 let opožděný efekt suburbanizace a mnoho lidí si takto plní svůj sen o soukromém domě se zahradou na kraji lesa. Společně s rozšiřováním hranice města a jejím zastavováním nesourodou zástavbou rodinných domů nebo izolovaných nákupních center napojených na vysokokapacitní dopravu, se degraduje prostředí na okraji města, a vytváří se člověku nepřátelské prostředí. V takové krajině není možné se volně procházet, identifikovat se s ní a vytvářet si domovské vazby.

Proč tedy bydlet ve velkém domě na okraji, když výsledek není ani město, ani vesnice, je to daleko do obchodu, na autobus a rodina je odkázána na dvě auta.

Podle počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel je zřejmé, že tento trend je stále silný a zvětšování obcí na okraji města pravděpodobně bude ještě pokračovat. Je proto nutné zamyslet se nad alternativami k plošnému rozšiřování zástavby s nízkou hustotou obyvatel. Prvním řešením je striktně dodržovat definované hranice zastavitelného území. Tím druhým přístupem, který je od prvního neoddelitelný, je nabídnutí atraktivního a příjemného bydlení, které bude mít městskou hustotu obyvatel, bude ekonomické pro technickou infrastrukturu a hromadnou dopravu, a zároveň nabídne kvalitu předměstského bydlení. I na hranici města je nutné cítit kompaktnost a hmotu města a mít možnost si nakoupit za rohem, zároveň ale myslet na možnosti prostupů do pole, na pěší dopravu, rekreaci a sousedské bydlení.

Jako ilustraci takových alternativ je možné uvést různé příklady zástavby ze zahraničí. V Holandsku či Belgii se běžně staví obytné čtvrti s vyšší hustotou obyvatel. V Česku je možné pozorovat nedávný vývoj obce Dolní Břežany, kde investice do kvalitního veřejného prostranství a cílená strategie města pomohly ke zvýšení residenční stability místních obyvatel, tedy k vytvoření pocitu „domova“.

Zdroj: ÚAP Praha 2012

Bouwenbouw - Middenheide

Zvonička na Horečkách - Kamil Mrva Architects

Identifikace s hranicí

Hranice města je především území, kde se prolíná zastavěná krajina s nezastavěnou. Je to neprozkoumané území, kam se bojíme vydat, protože nevíme, co nás tam čeká. Je to pás země, který se snažíme co nejrychleji projet „ať už jsme z toho města venku“. Je to překážka po cestě do přírody, na chatu, ven z města.

Přitom i kolem Prahy, v její těsné blízkosti, jsou nádherná místa, která čekají na svoje prozkoumání nebo znovuobjevení. Taková místa jsou na obou stranách hranice a pokud bychom šli od jednoho k druhému, budeme onu pomyslnou čáru neustále přecházet tam a zase zpět.

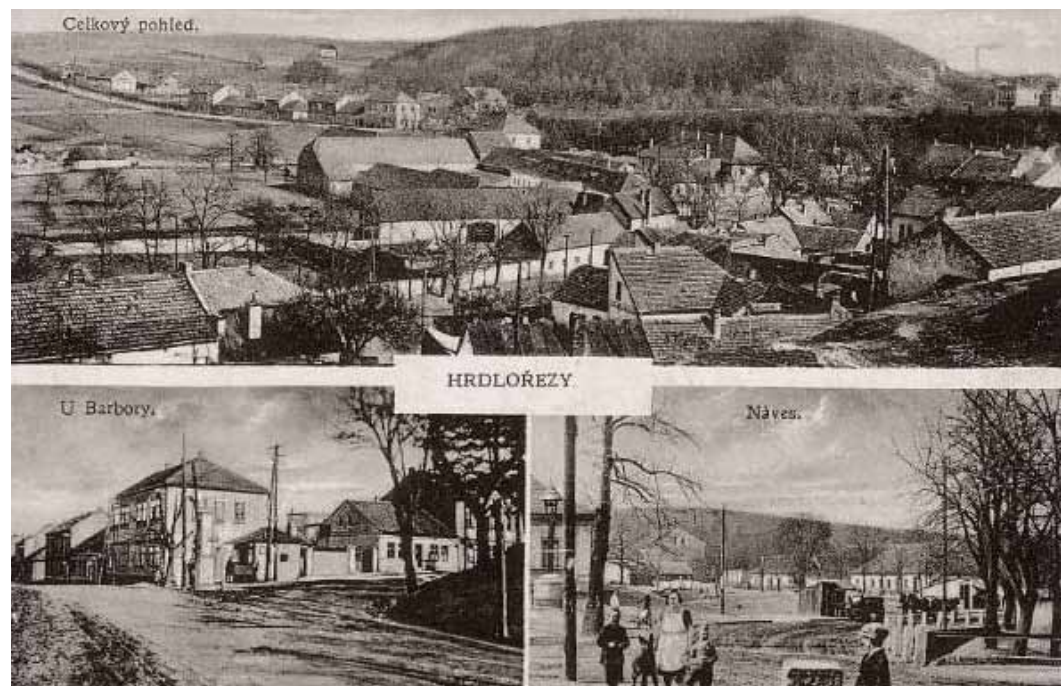
Pro orientaci a pojmenování těchto míst budou některá z nich doplněna o prvky drobné architektury. Podobně jako se dříve v krajině budovala Boží muka jako rozcestníky, orientační body nebo hraniční objekty na pomezí katastrálních území, budou tyto sochy v krajině jednak odkazovat na tradici barokní krajiny, a zadruhé vhodně doplňovat příjemná místa v pražském krajinném rozhraní i jeho těsné blízkosti.

Cílem umístění takových prvků do krajiny je výzva pro místní obyvatele a iniciativy, aby se zajímali o krajinu za svými domovy, osvojili si ji, pojmenovali a sami si vytvořili pocit domova v místě, kde bydlí. Zbudování a údržbu nových pražských „Božích muk“ by tak měli na starosti samotní obyvatelé pražských okrajových částí.

„K některým částem krajiny či města si dokážeme najít důvěrnější vztah než k jiným; říkáme jim pak „místa“.
Architekti umějí taková místa určitěji vymezit, umocnit jejich jedinečný ráz, dát jim hlubší význam.“

Rostislav Švácha

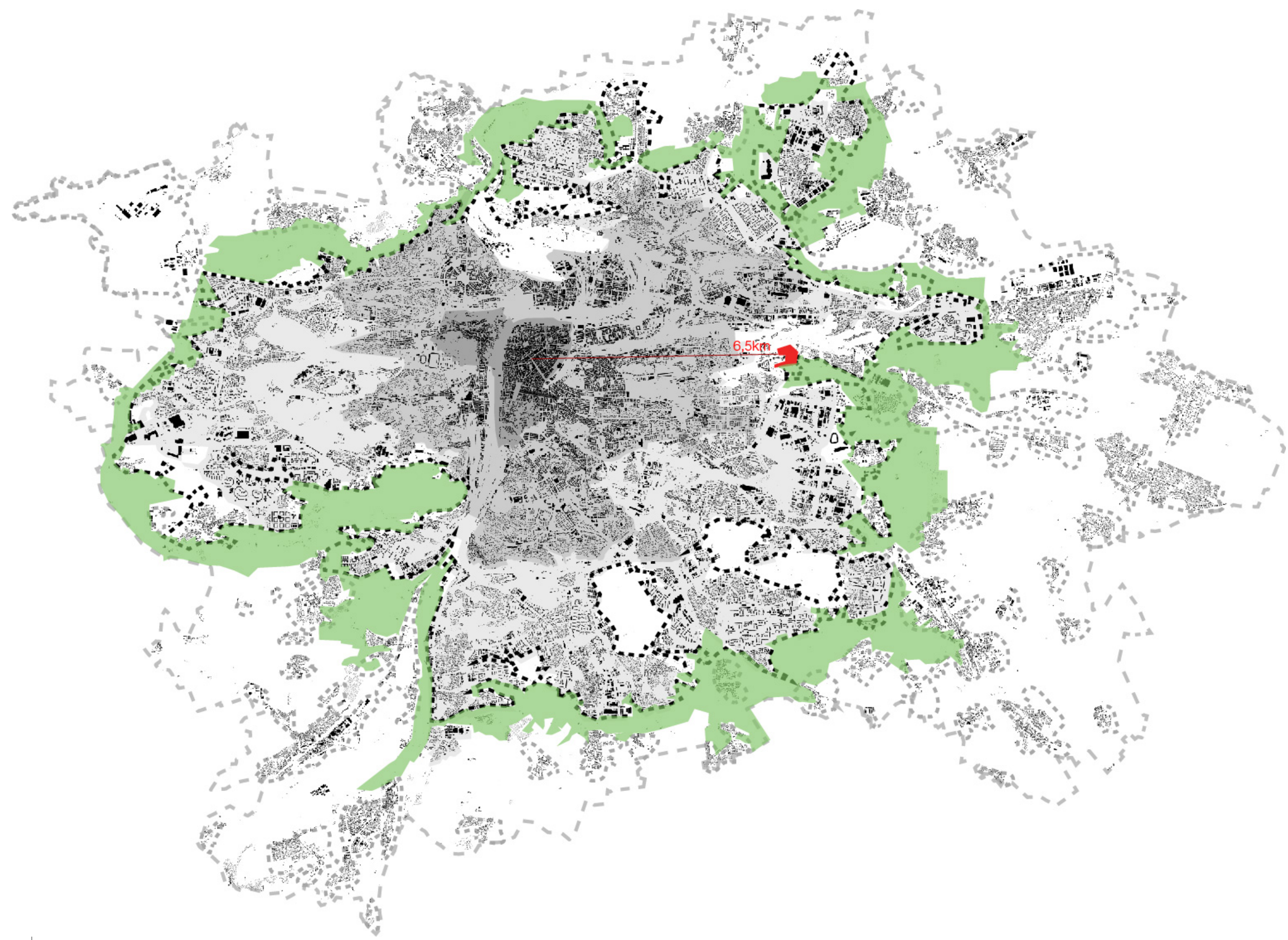

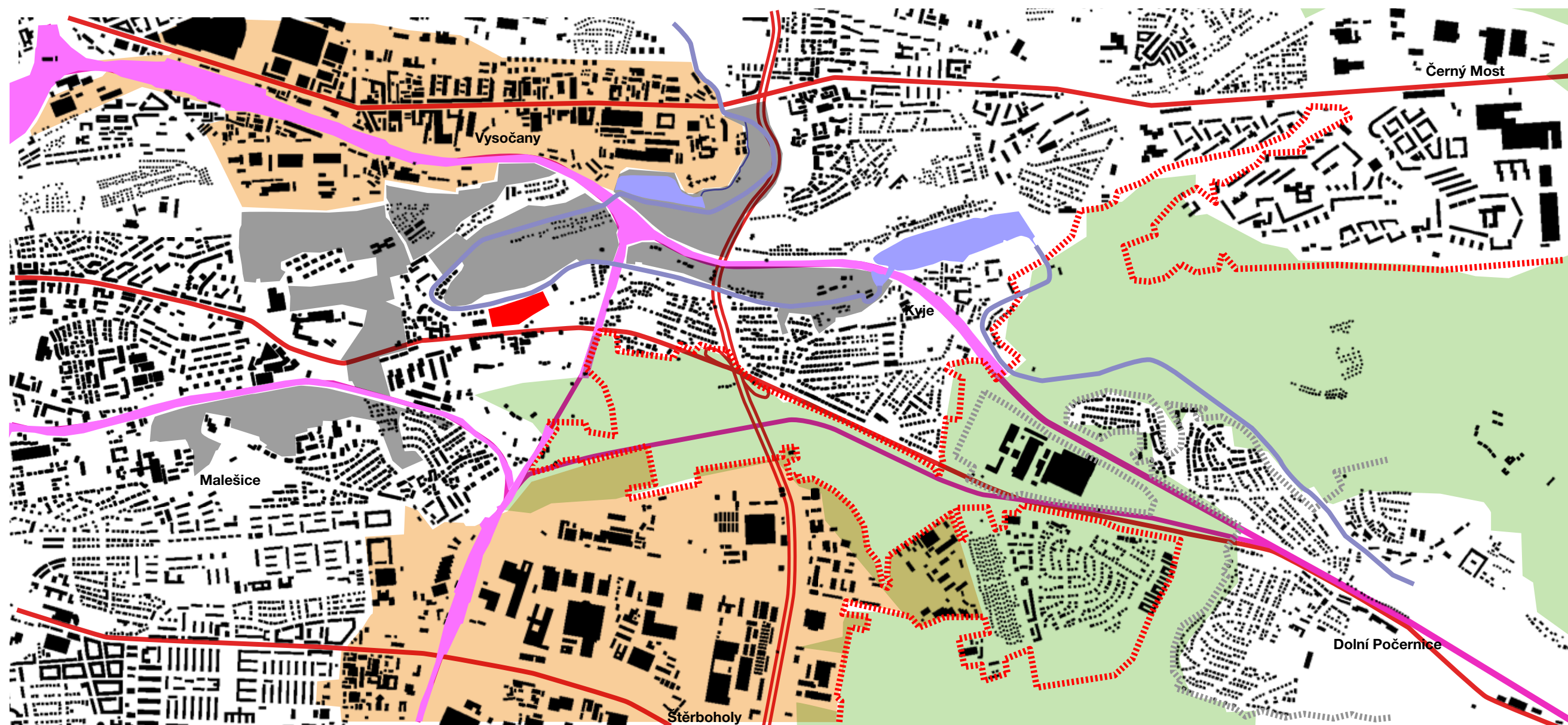
Zdroj: fotohistorie.cz

„Nic nesplete člověka tolik jako jméno vesnice. Třeba Hrdlořezy. Kdo se bojí do Hrdlořez kvůli hrdlu, bojí se zcela zbytečně, protože v Hrdlořezích, a to je statisticky dokázáno, hrdla se neřežou o nic víc než kde jinde.“

Jan Werich - Lakomá Barka

III. Hrdlořezy

0 100m 500m

- Krajinné rozhraní
- Průmyslové areály
- Neurčené lokality
- Automobilová doprava
- Železnice
- Hranice zastavitelného území (Metropolitní plán)

Vybraná lokalita pro návrh obytné zástavby se nachází v údolí mezi vrchem Tábor a přírodní památkou Smetánka. Jde o mírně se svažující území směrem k řece. Na sever od Smetánky se nachází bývalý průmyslový areál kolem Kolbenovy ulice, na jih leží stávající průmyslový areál Malešic a Štěrbol.

Území je křížované dopravní infrastrukturou vyšší úrovně. Jde o železniční trať propojující oba průmyslové areály a především Českobrodskou ulici, která je významnou pražskou radiálou. Skrz území vede také teplovod z Mělníka zásobující teplem pražské Jižní město.

V oblasti se nachází mnoho v současnosti nevyužitých ploch, které jsou součástí zastavitelného území, postrádají charakter a jsou zarostlé náletovou zelení a městskou džunglí. Zároveň je lokalita v těsném kontaktu s hranicí zastavitelného území tak jak ji navrhuje koncept odůvodnění Metropolitního plánu, a navazuje na uvažované krajinné rozhraní.

1

2

3

Při příchodu z Kyjí podél toku Rokytky podéjdeme železniční most, projdeme kolem zahradkářských kolonií, pohlédneme na nové rodinné domy na druhém břehu a po chvíli dojdeme k mostku přes říčku. Od něj je možnost pokračovat dál, rovně mezi řekou a lesem, a došli bychom rovnou do starých Hrdlořez, nebo se vydáme přes něj a ocitneme se na prostranství o velikosti asi dvou fotbalových hřišť. Ze všech stran je lemované stromy. Od konce jej ohraničují vzrostlé topoly. V jejich stínu pokračujeme po stezce, která nás dovede až k asfaltové silnici. Pokračujeme dál a pozorujeme keře a bodláky, které se rozprostírají po onom volném plácku. Nakonec dojdeme k hlavní ulici, kde se navzájem předhání jedno auto za druhým. Podél ní dojdeme k Lidlu, za kterým se tyčí zjevně nové bytové domy. Nakonec naše cesta skončí na návsi v Hrdlořezích, kde marně hledáme občerstvení.

4

5

Vlepené panelové sídliště

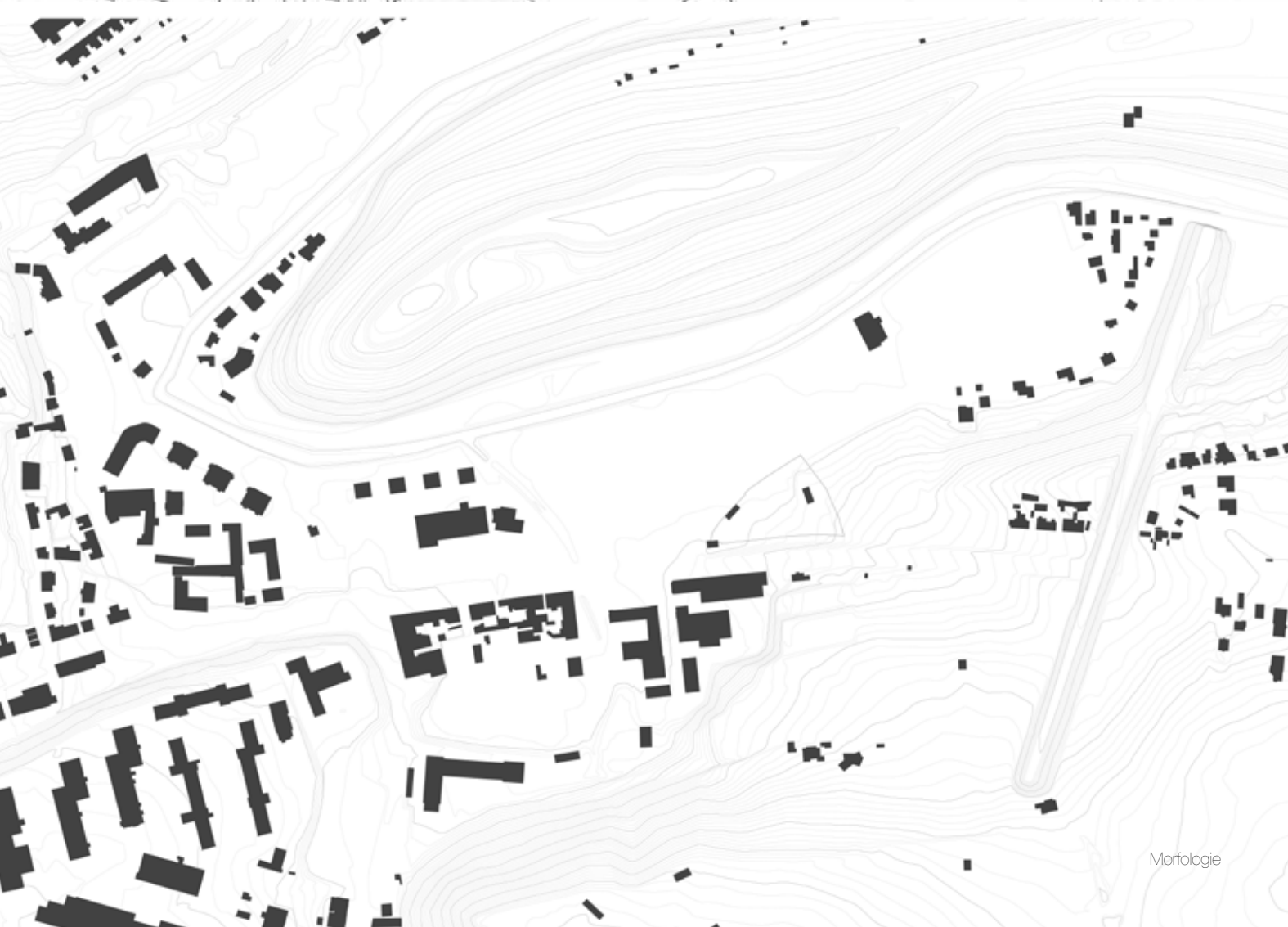
Vlepený spravi

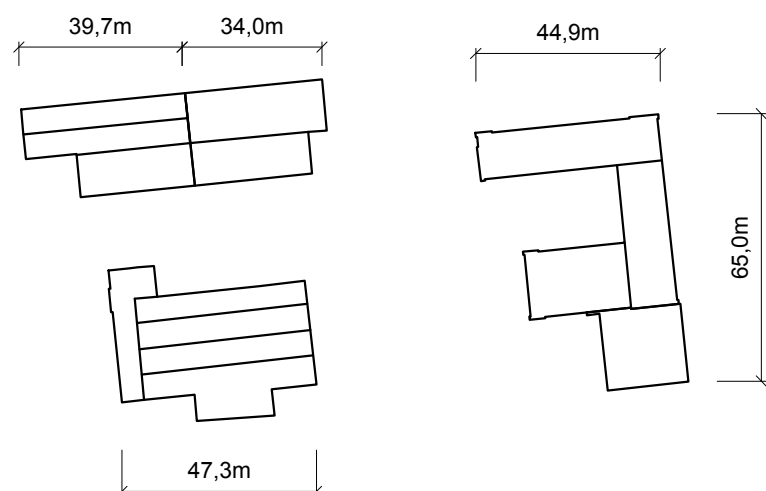
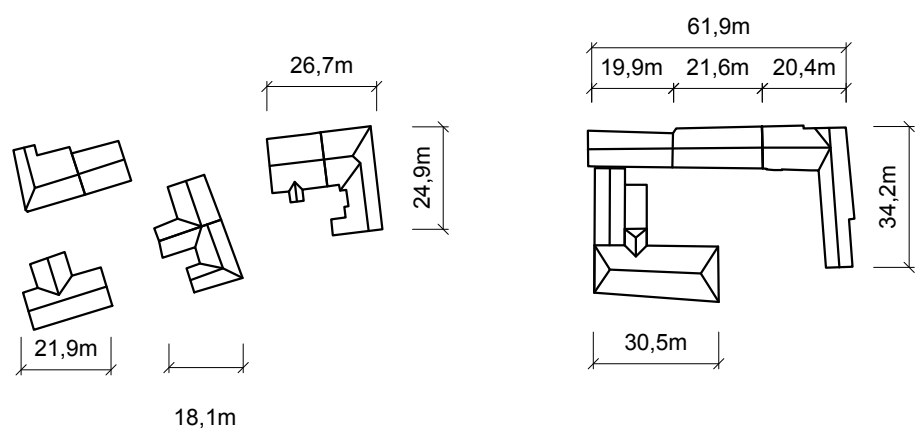
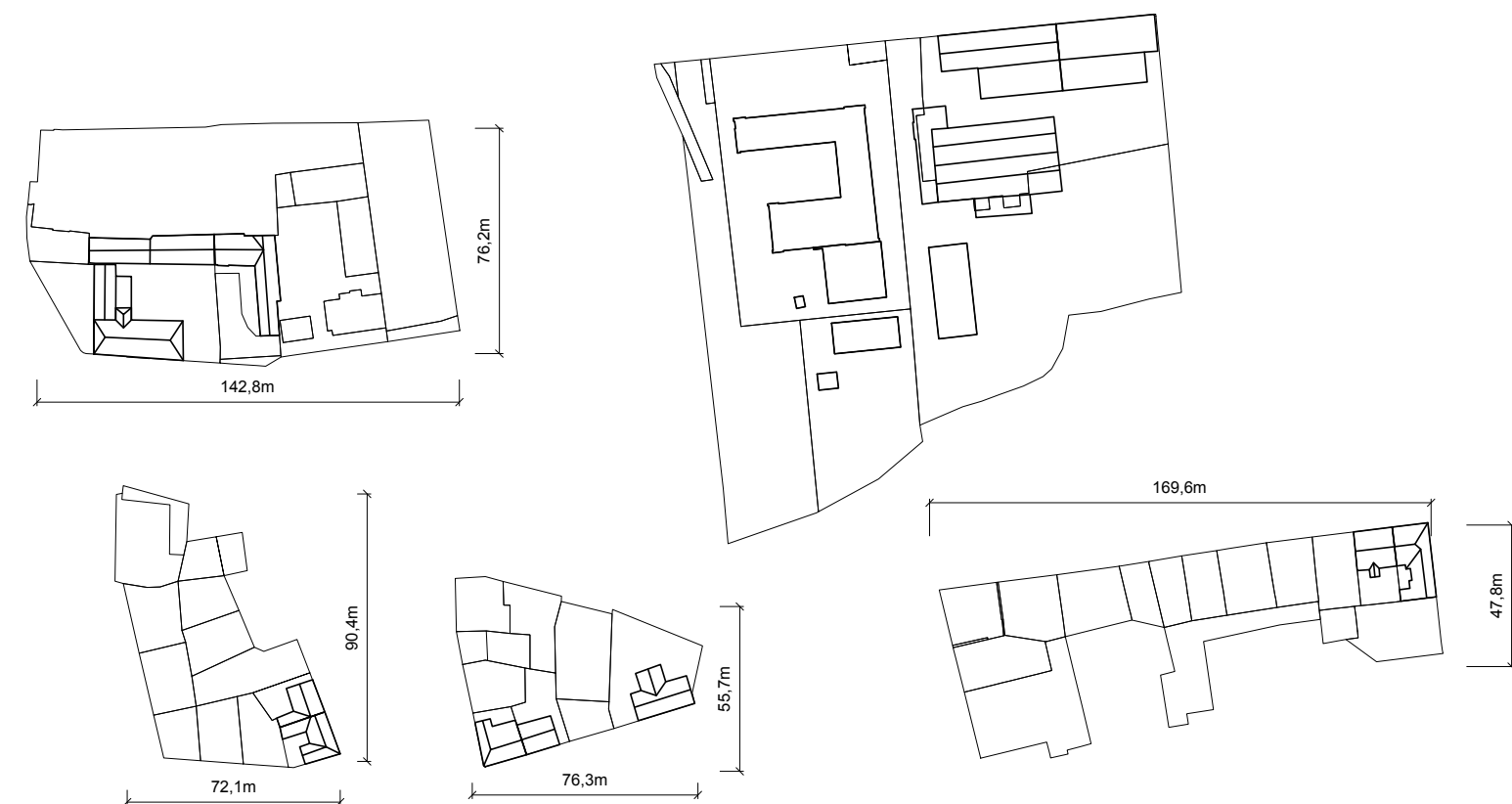

Vlepená bloková zástavba

Vlepená vesnice

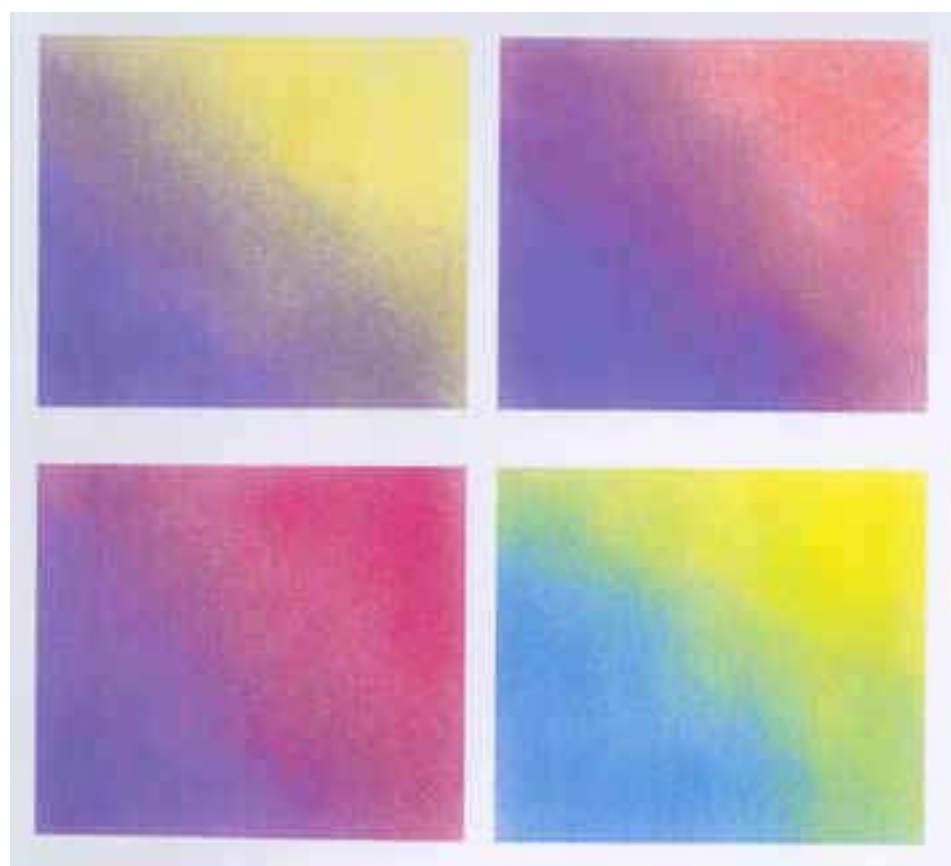

Měřítko vesnice

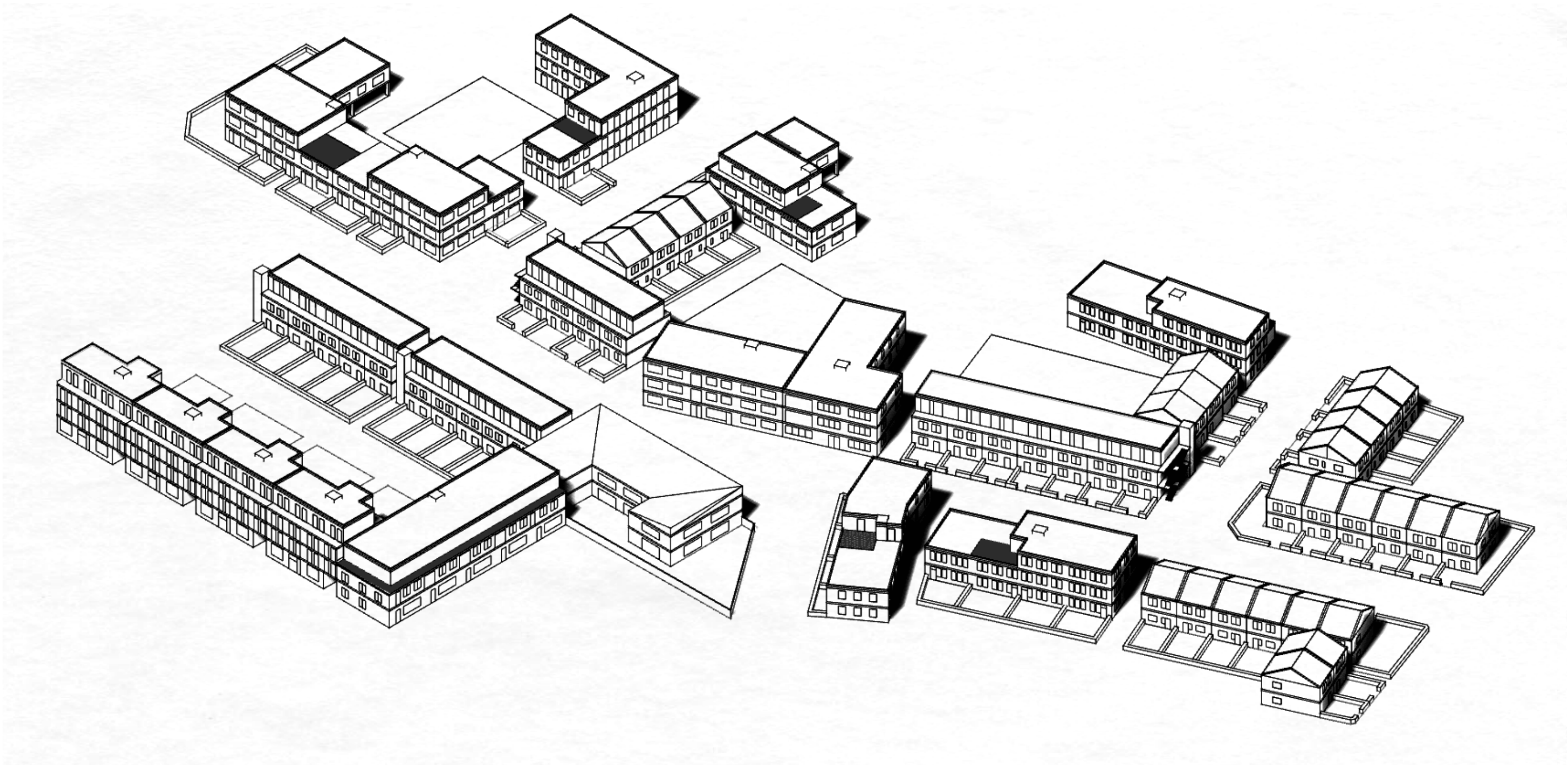
Hrdlořezy se vyvíjely jako historická vesnice již od druhé poloviny 14. století. Na konci 19. století měla přibližně 1000 obyvatel a ležela v okrese Žižkov. V Hrdlořezích nedošlo až dodnes k žádnému výraznému stavebnímu rozmachu. Největším zásahem do podoby bývalé vesnice bylo vybudování středního odborného učiliště, které navazuje na Českobrodskou ulici.

V důsledku toho jsou v Hrdlořezích patrové domy se sedlovou střechou s vesnickým měřítkem. Jedná se buďto o drobné obytné domy nebo o bývalé statky. Větší objekty střední školy jsou stranou od vesnického jádra a návsi. Odlišnou typologií oproti svému okolí tvoří uzavřený areál policejní akademie, díky němuž se lokalitě přezdívá „údolí tupých hlav“. Areál je však odtržen od hmoty vesnice.

V posledním desetiletí byla původní vesnice doplněna o několik drobných bytových domů o čtyřech nadzemních podlažích a pátém ustupujícím. Tyto objekty s vesnicí nekomunikují a stojí samostatně mezi vesnicí a Rokytou, nebo tvoří pozadí nově zbudované prodejny Lidl.

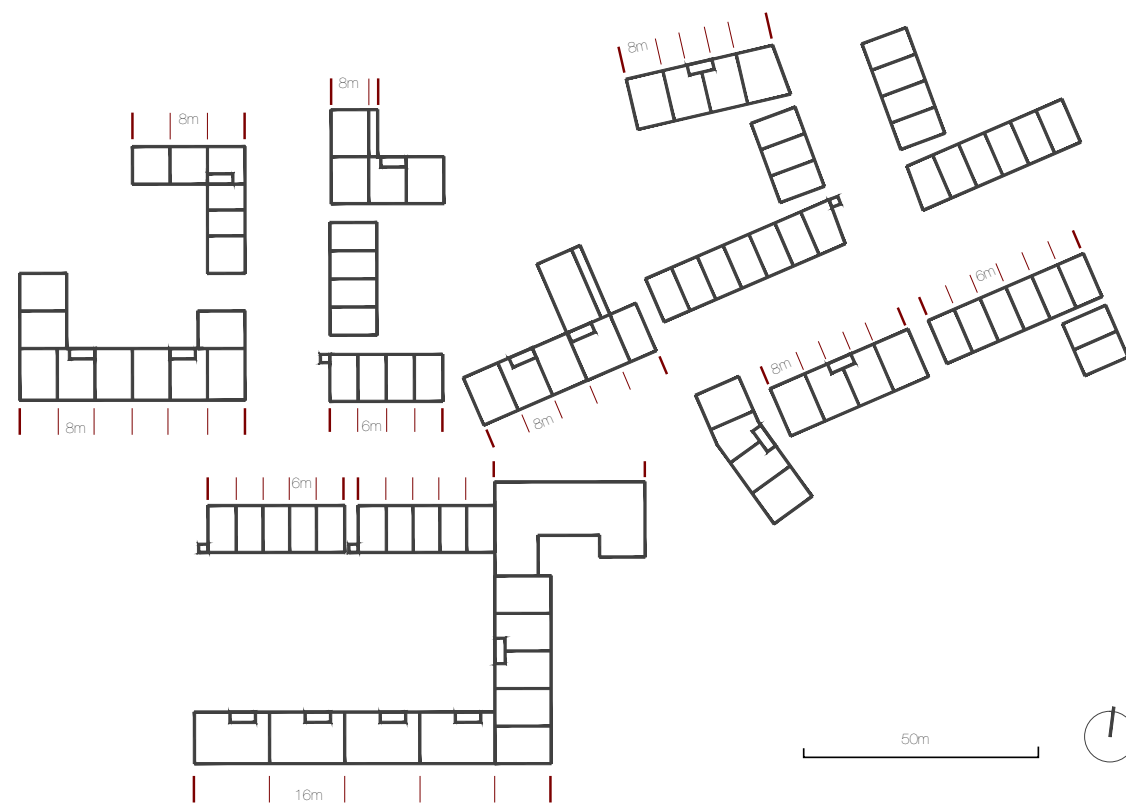

Zdroj: Pinterest, Autor: Jess Bates

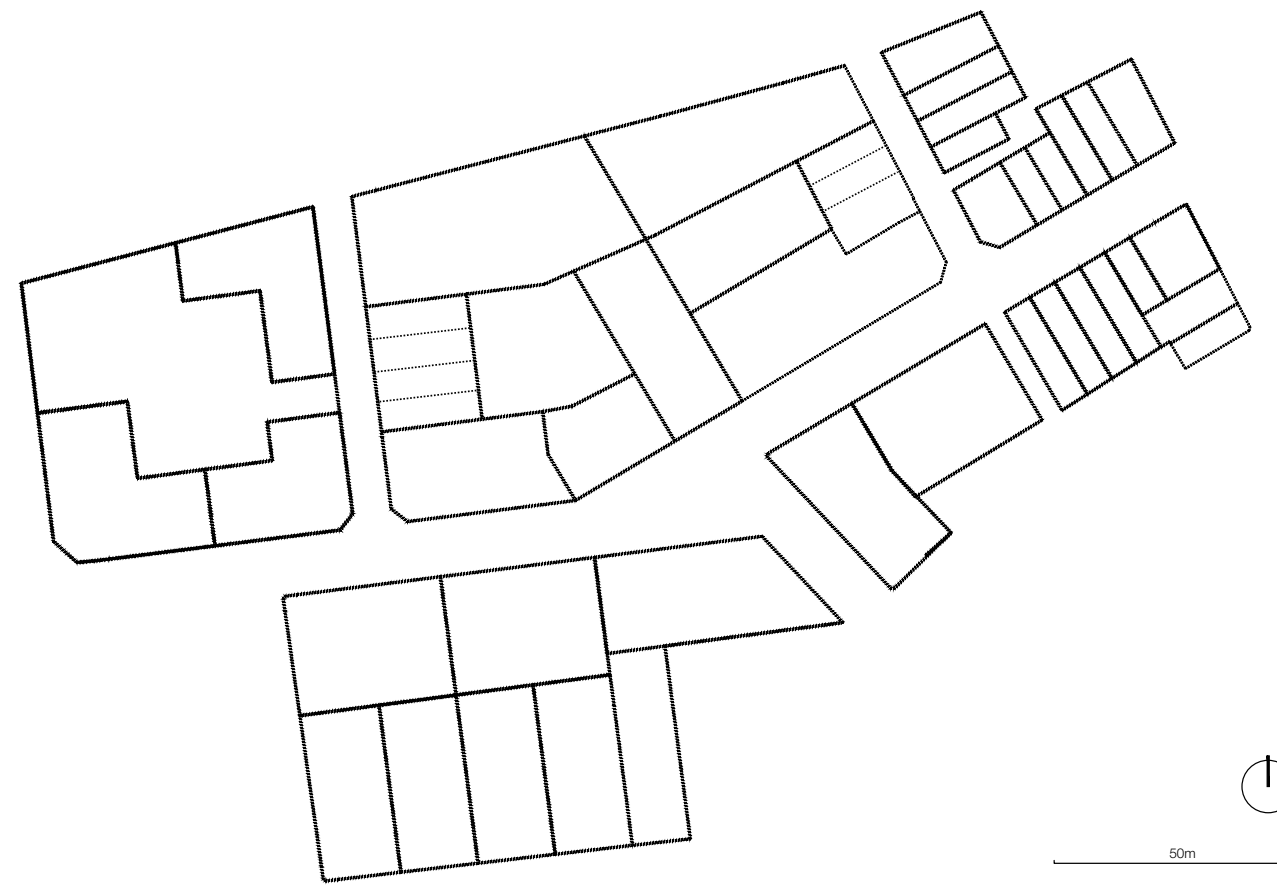

Zásady návrhu

- 1 - Vytvoření „sousedství“ s lidským měřítkem a příjemným prostředím pro bydlení.
- 2 - Dokončení Hrdlořez a dobudování města po jeho definitivní hranici.
- 3 - Řešení detailů návaznosti na přírodní krajinu.

Rytmus domů

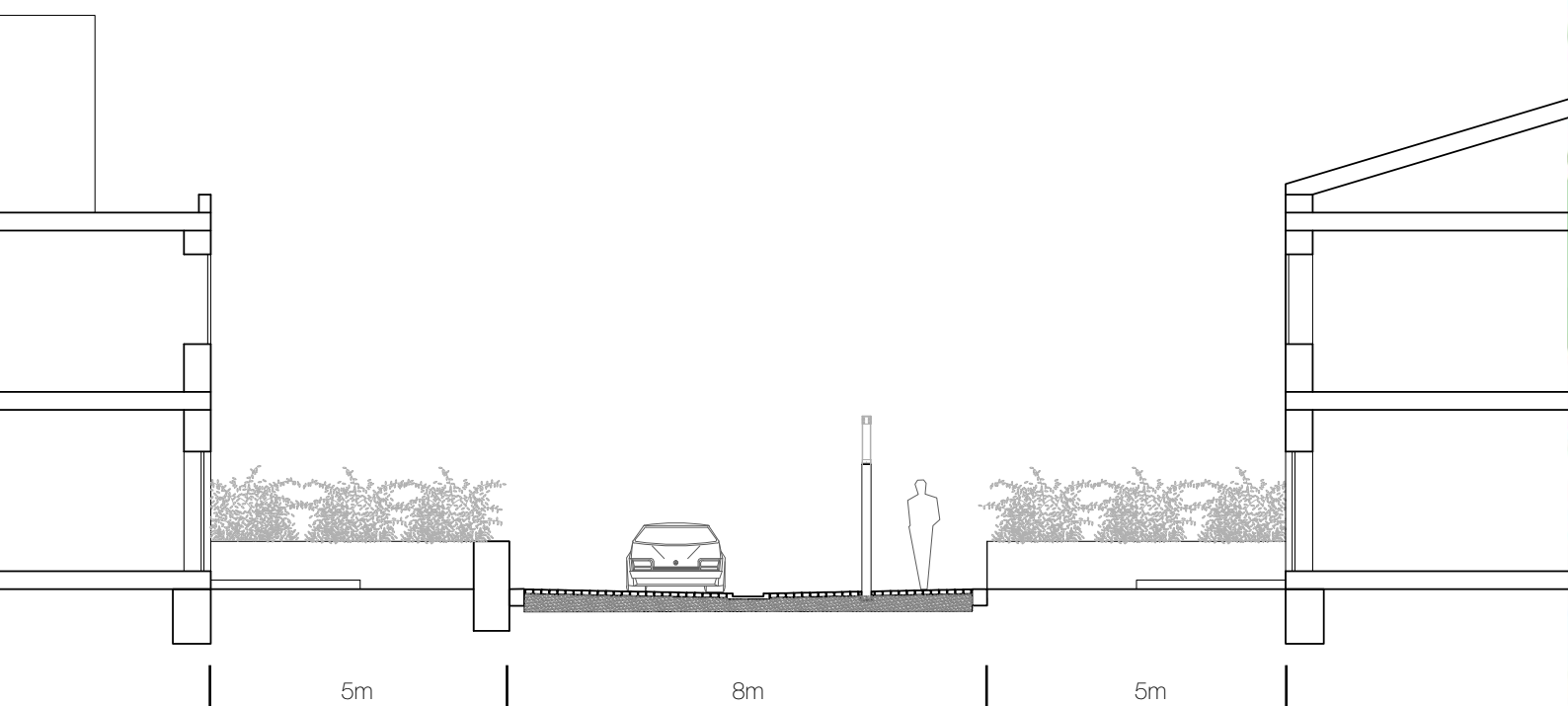
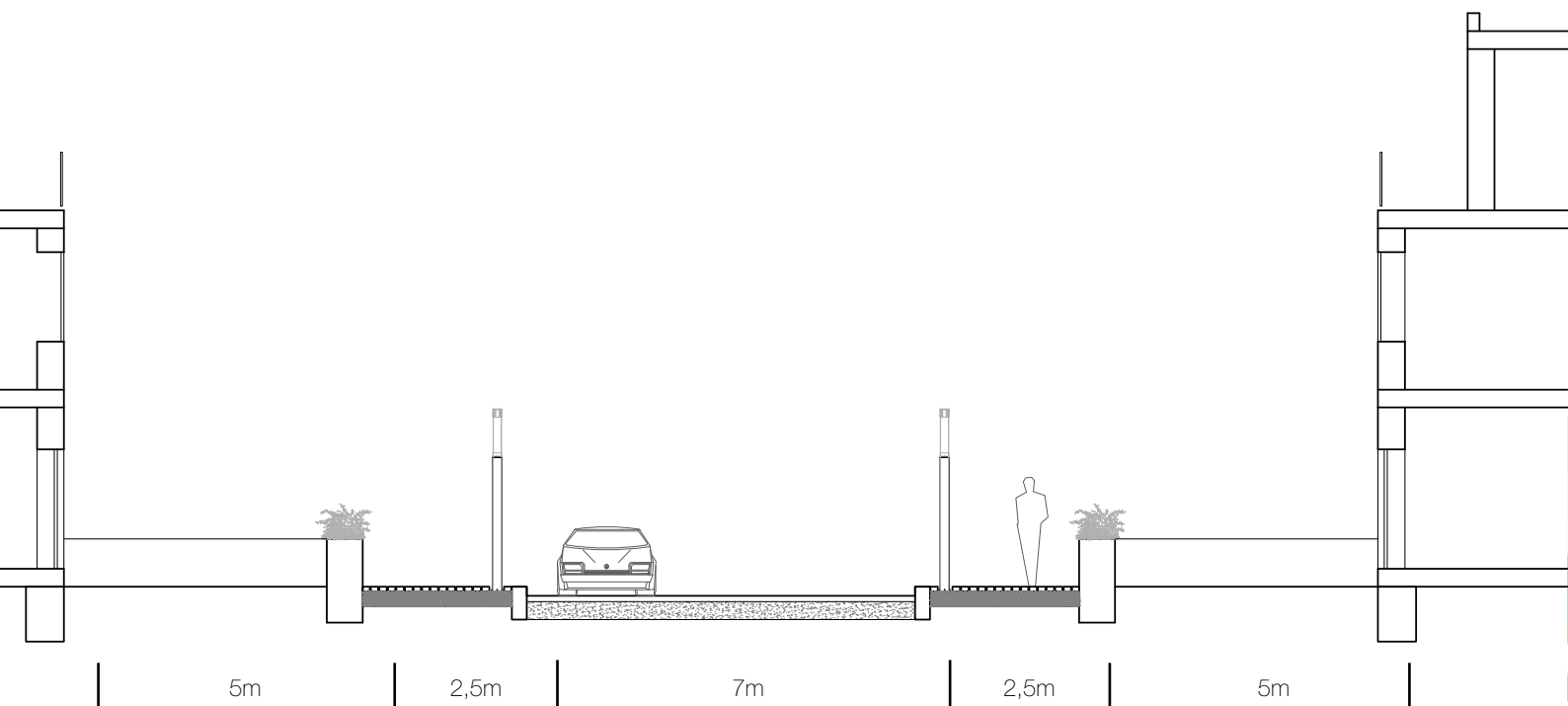
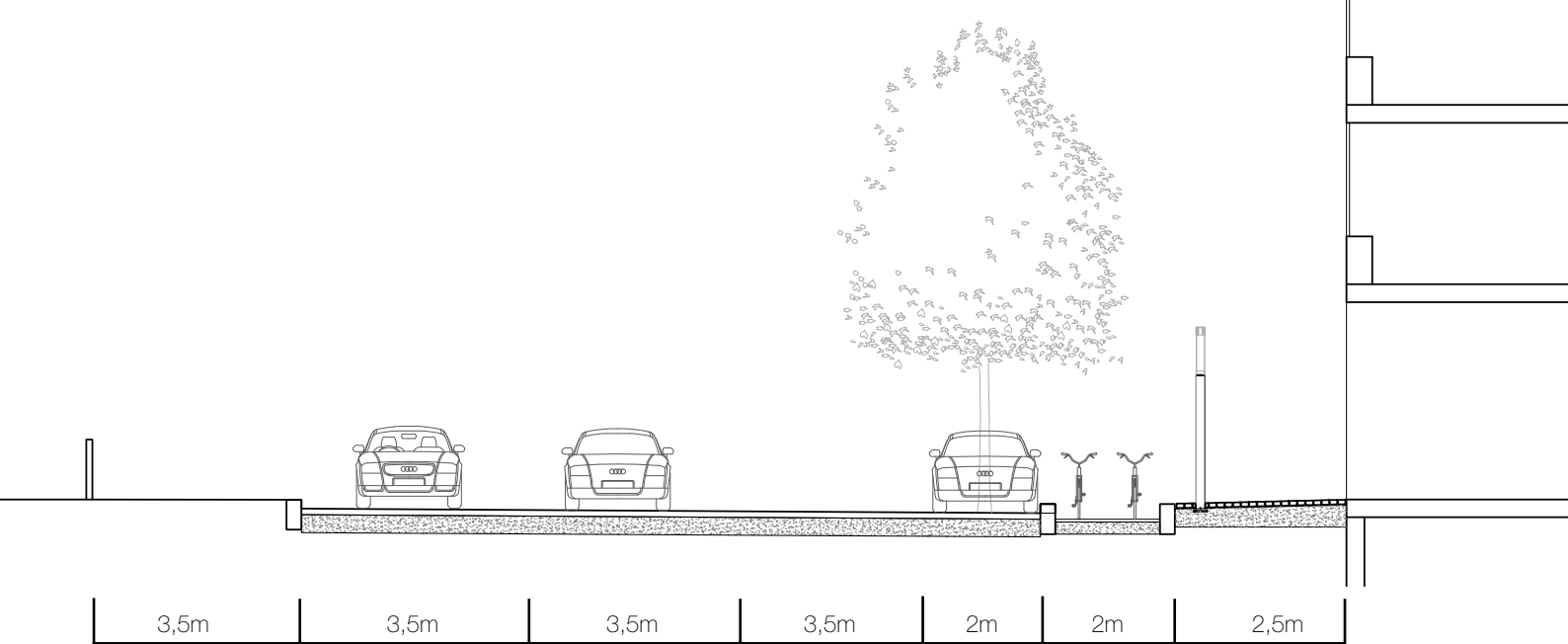
Parcelace

Bloky

Využití

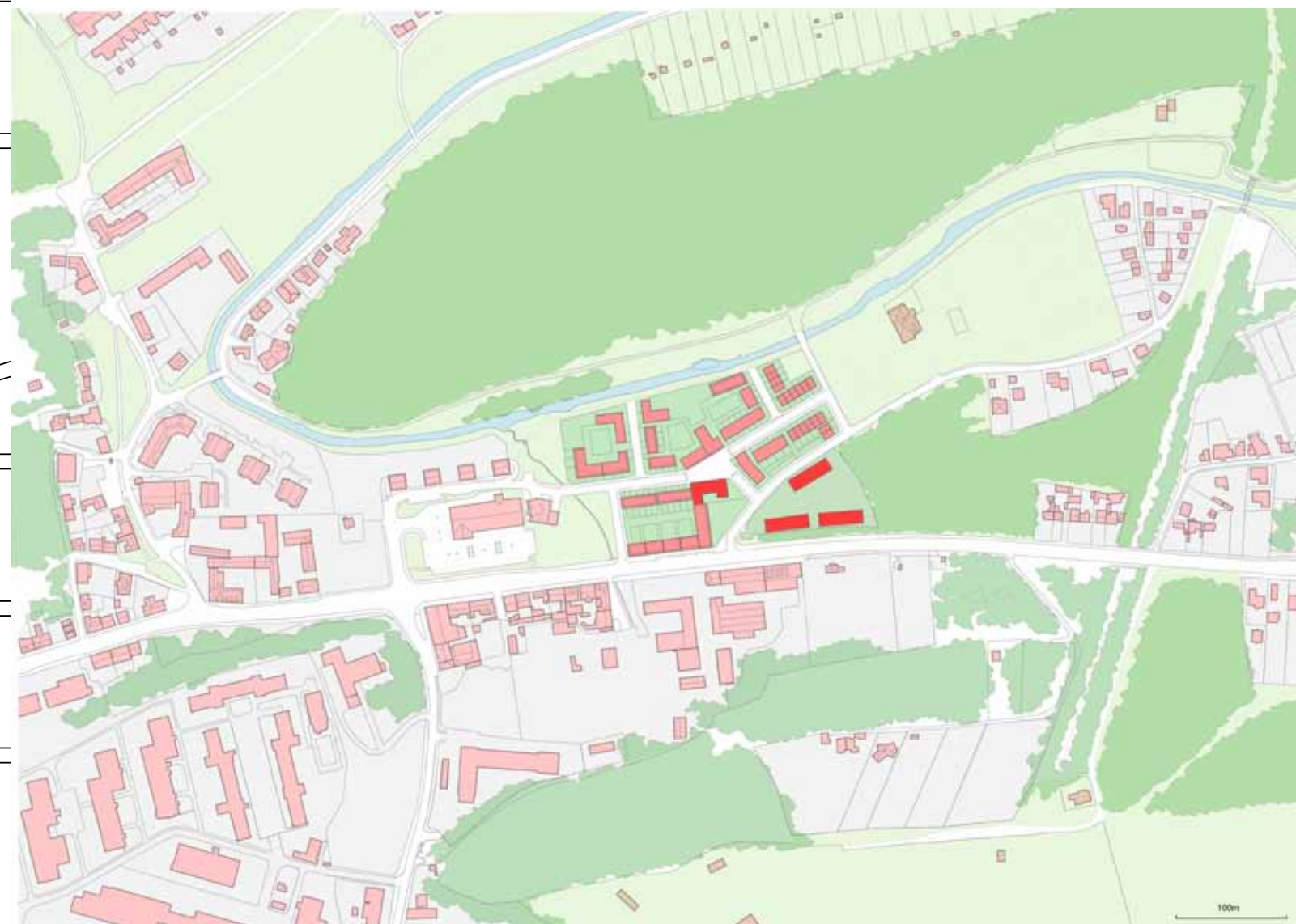

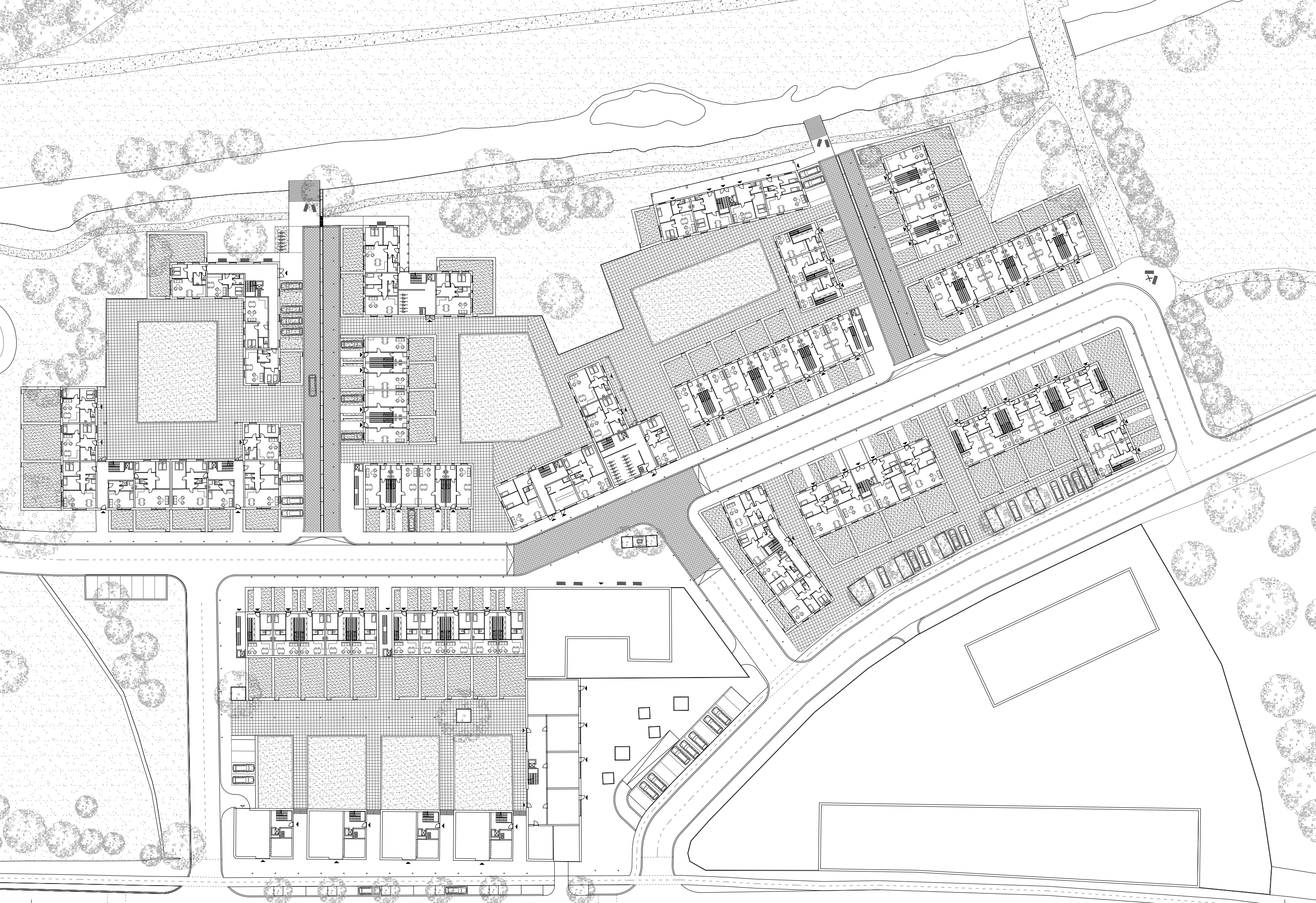
Měřítko návrhu vychází ze struktury starých Hrdlořez a vytváří „obytný statek“ s dvorem a obytné domy uspořádané do otevřených prostupných bloků. Díky rozmístění domů je vytvořeno několik veřejných prostranství s různou hierarchií. Od centrálního náměstí s dominantou přes dvory mezi domy až po louky za „humny“.

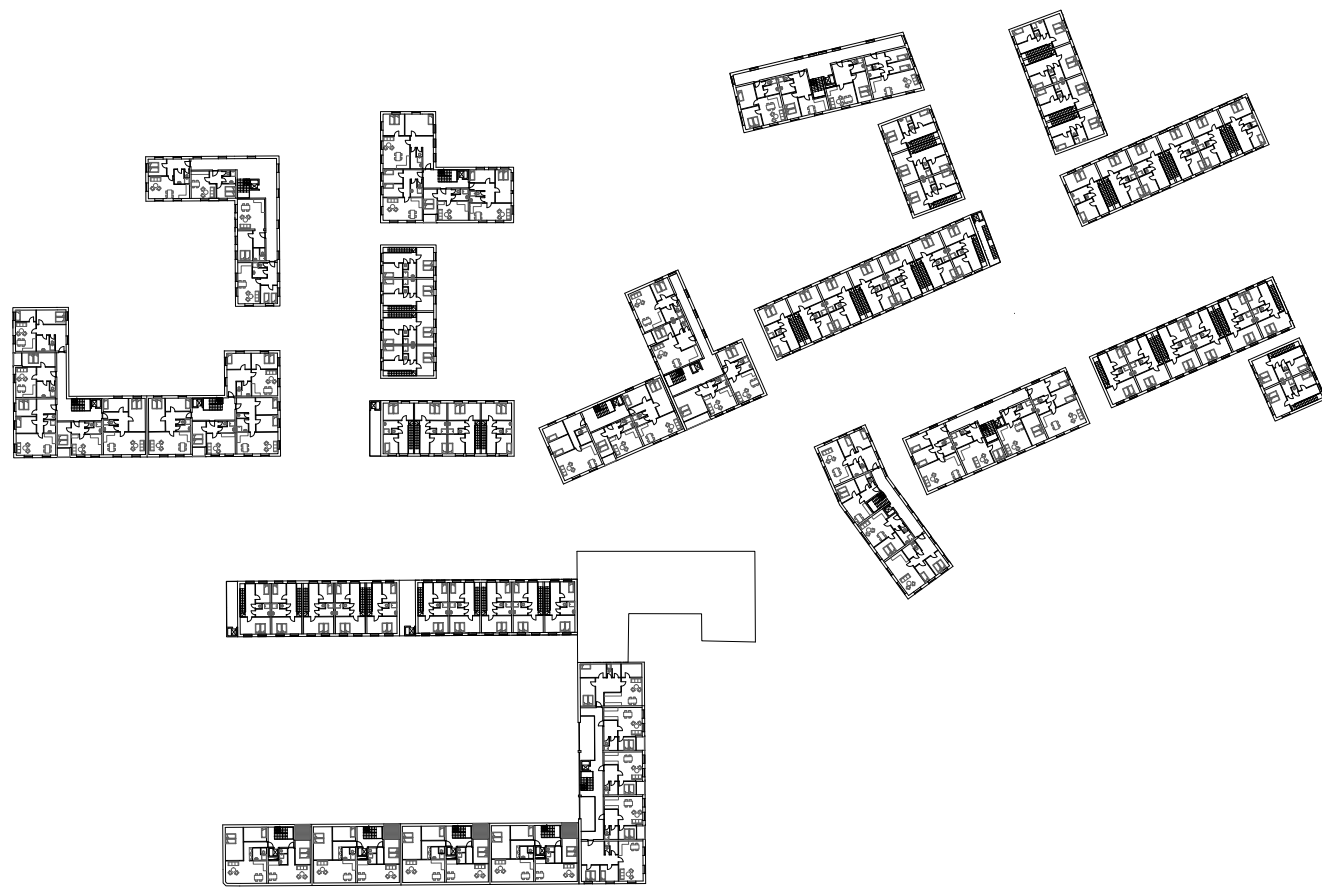
Podobně jsou odstupňované i ulice. Počínaje frekventovanou Českobrodskou ulicí, přes běžné obslužné komunikace, po zklidněné obytné ulice s jednotnou výškou komunikace směrem k řece.

Parcelace rozděluje bloky podle jednotlivých domů a umožňuje tak obměnu čtvrti v průběhu času, bez nutnosti zbourat celý blok. Umožňuje výstavbu obytných domů přiměřené velikosti. Na západním konci ulice předepisuje parcelace výstavbu řadových domů.

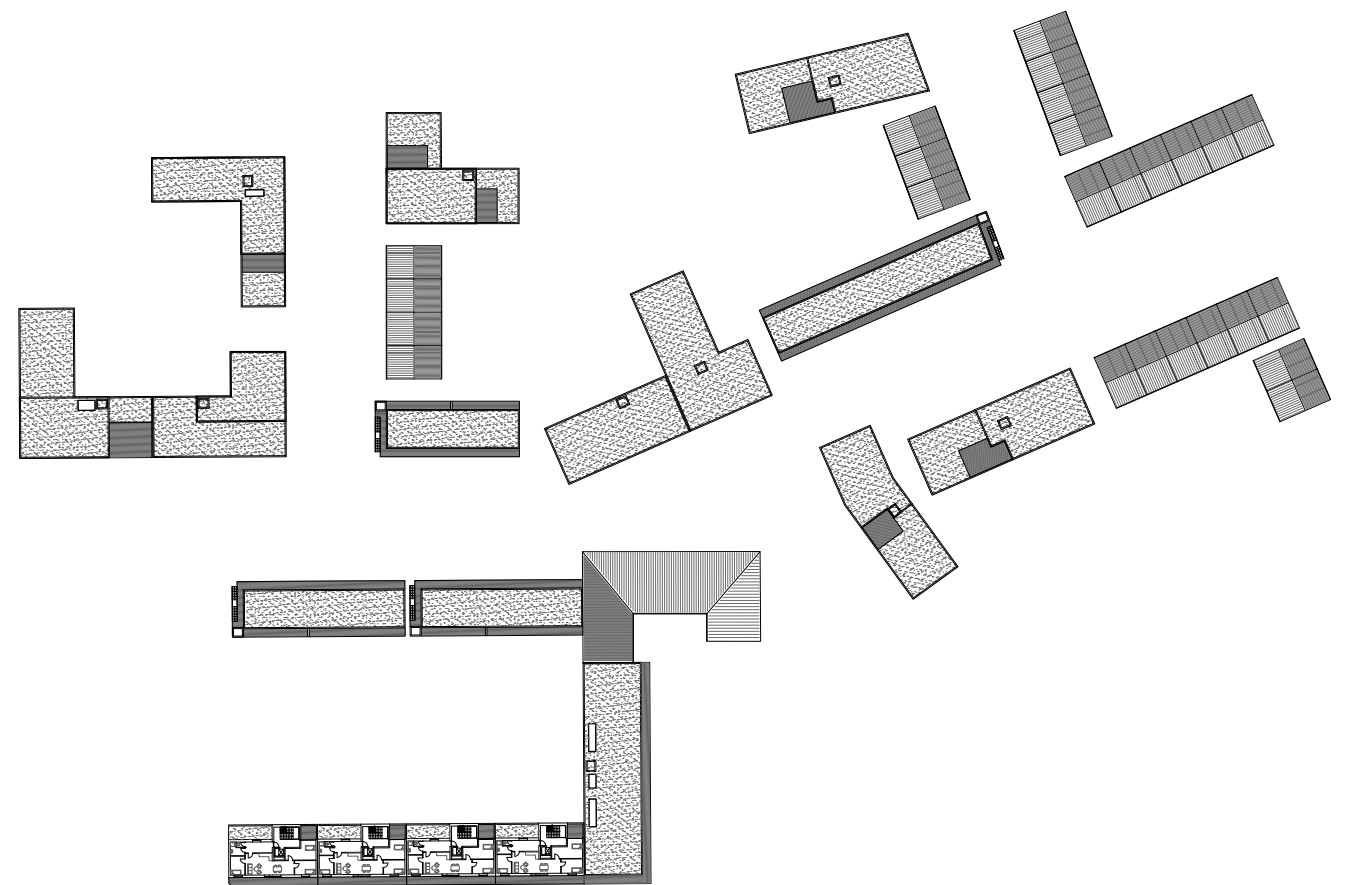
Čtvrť je navržena jako obytná lokalita. To znamená, že převážná většina domů jsou čistě obytné. Směrem k Českobrodské ulici mají domy komerční parter. V centru čtvrti je navržena mateřská škola. Návrh dále uvažuje i s možností vybudování kancelářské budovy nebo objektu občanské vybavenosti na trojúhelníkové parcele v jihovýchodní části čtvrti.

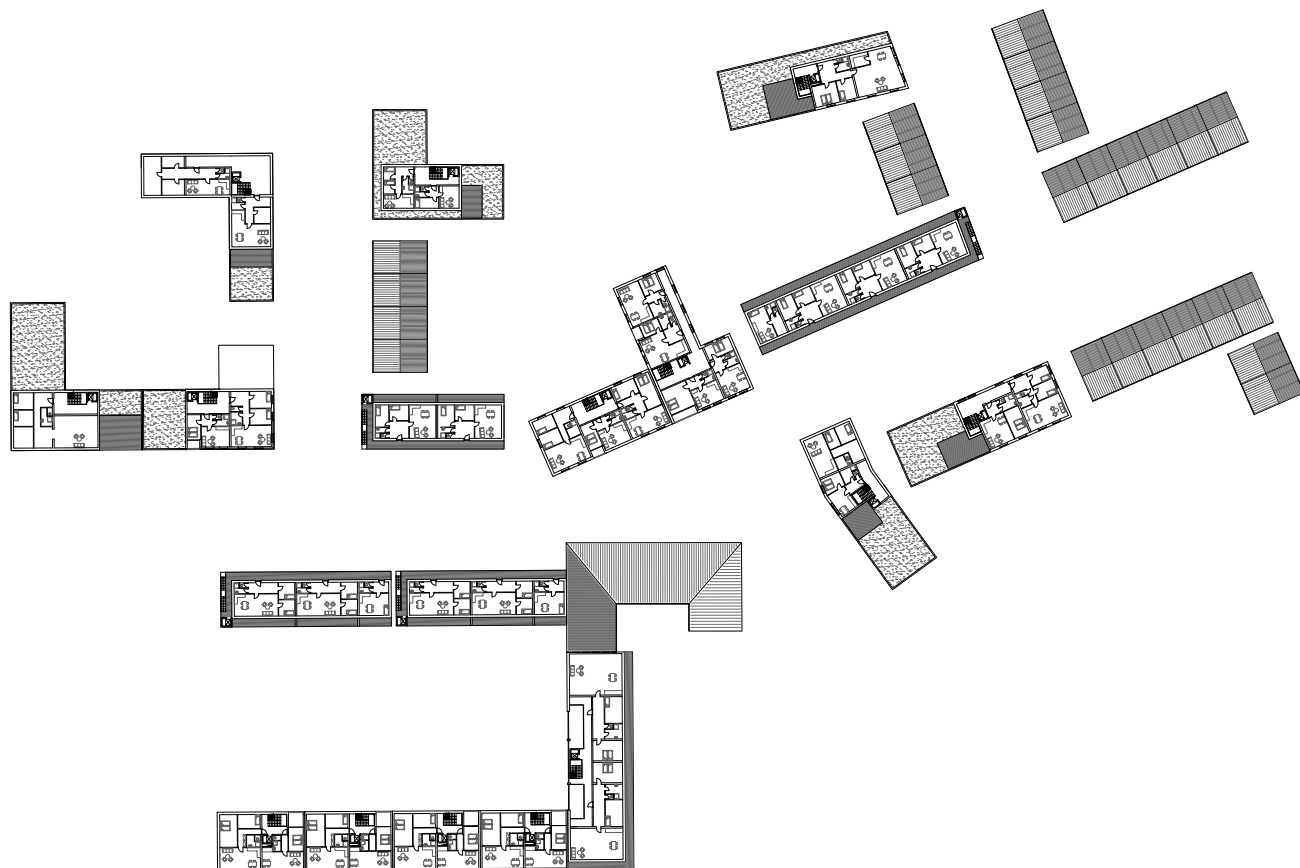

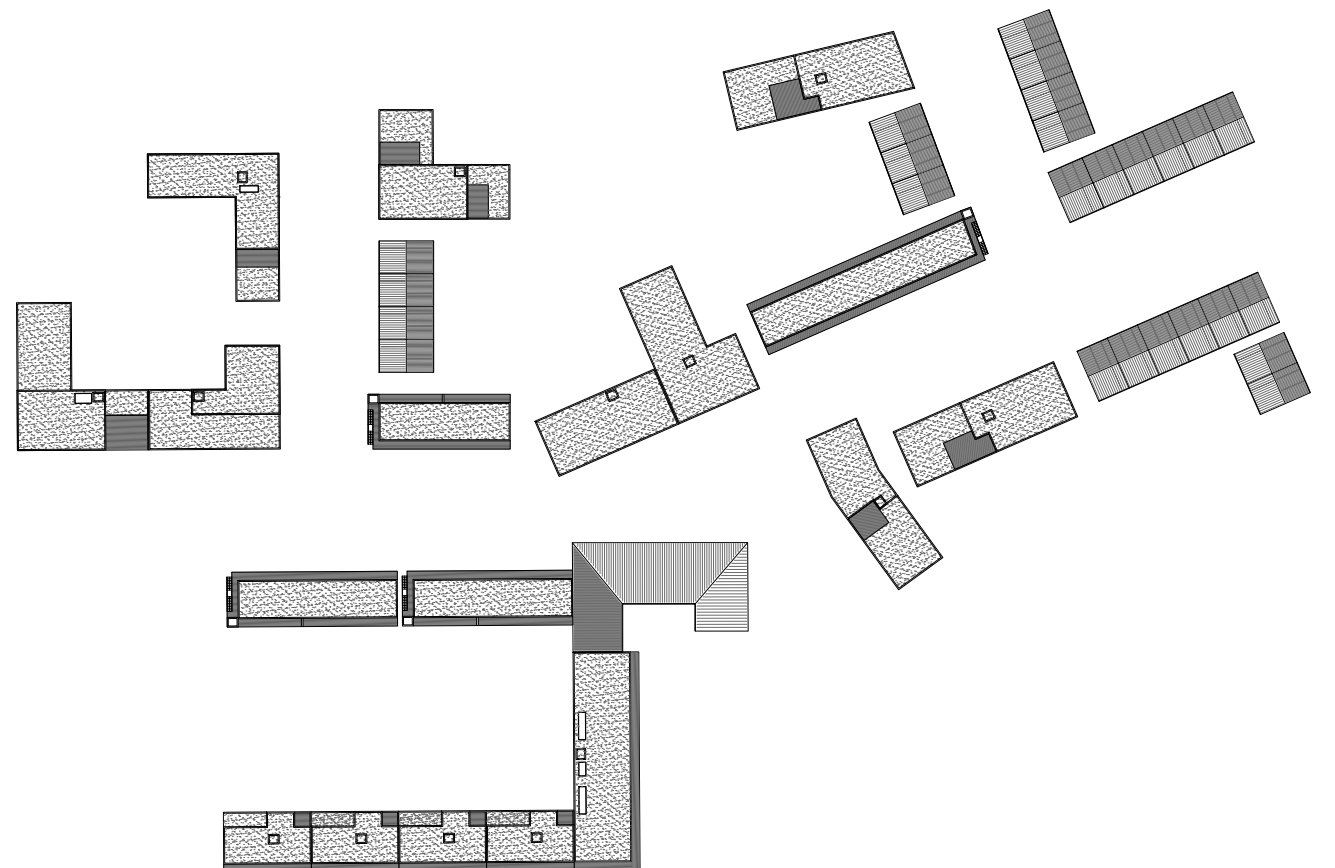
2.NP +3,00m

4.NP +9,00m

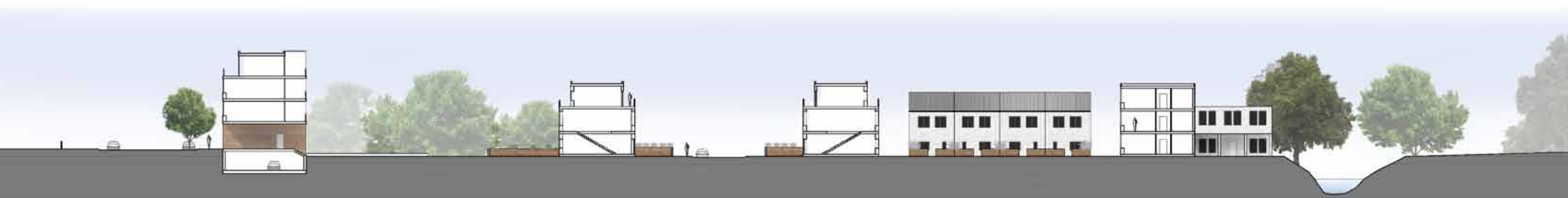
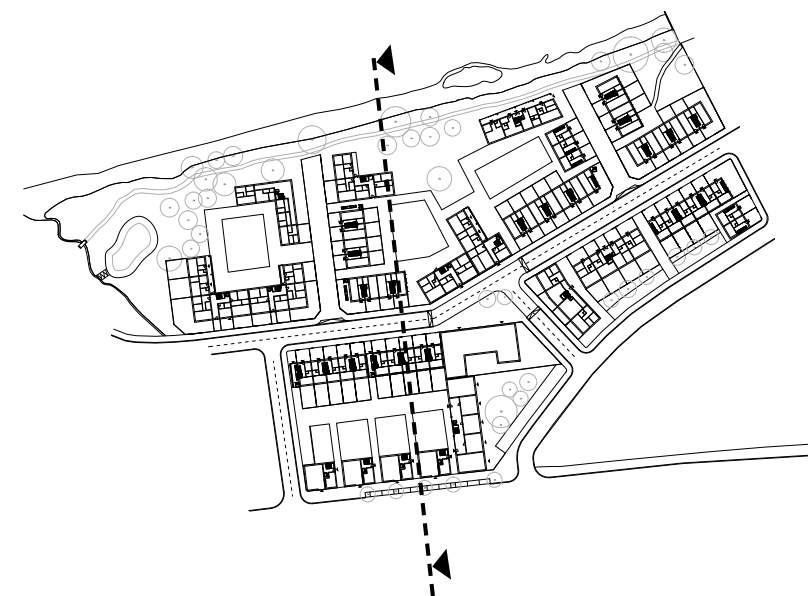

3.NP +6,00m

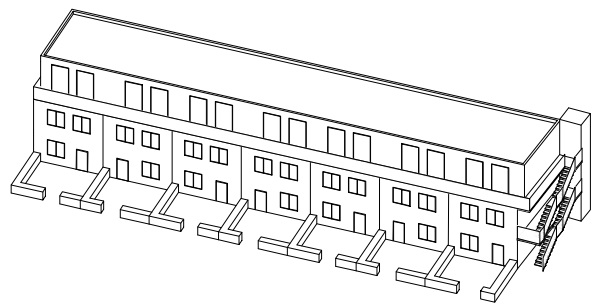

Střechy

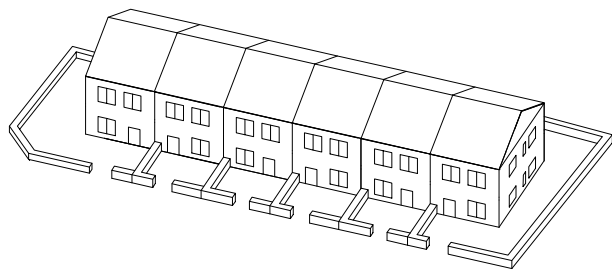
Řez

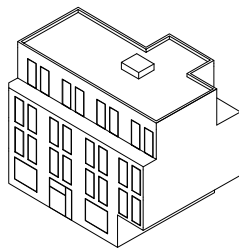

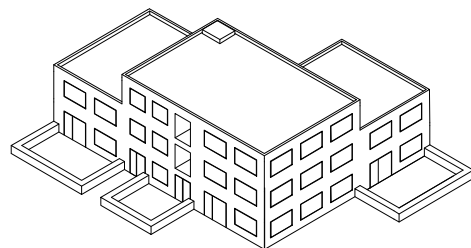
Městský dům s dvoupodlažními byty přístupnými z ulice, se samostatným schodištěm a s vlastní předzahrádkou. Ve 3. ustupujícím nadzemním podlaží další byty přístupné ze společné pavlače se společným schodištěm a vlastní terasou. Jedná se o typologii, která se v Praze příliš nevyskytuje. Poskytuje kompromis mezi bytovým domem a řadovkou. Umožňuje sociální promíšení - dole bydlí rodina s dětmi, nahoře například mladý pár.

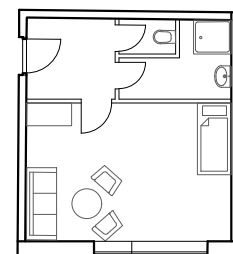
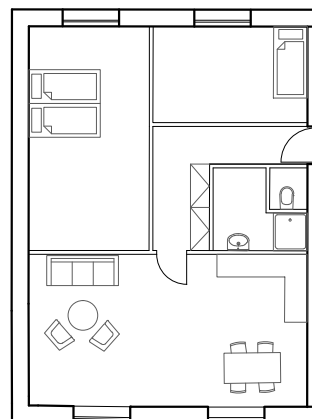
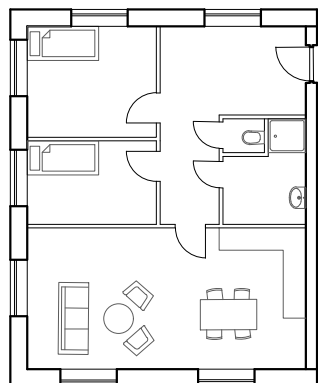
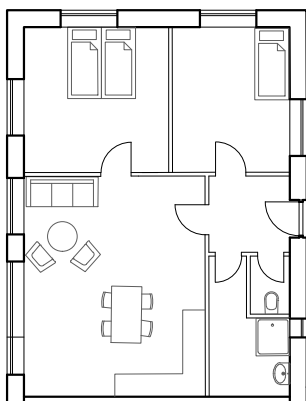
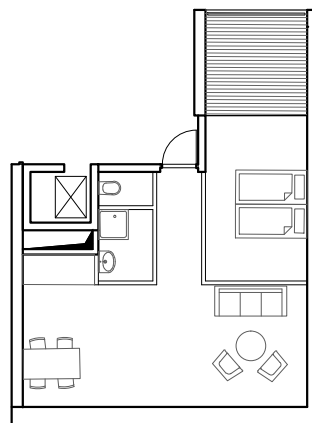
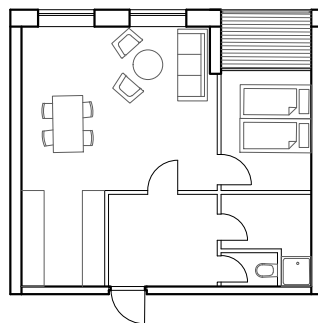
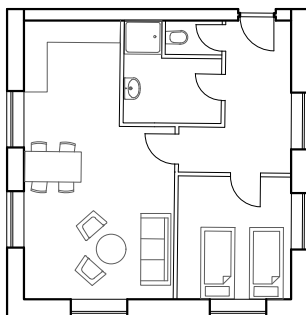
Řadový dům se dvěma nadzemními podlažími a možností využití podkroví. Řadový dům nabízí podobné výhody jako běžný rodinný dům, avšak s menší zahradou, která je kompenzována společnými prostory ve vnitrobloku a blízkostí přírodní krajiny. Navíc nabízí řadové domy ekonomičtější hustotu obyvatel.

Bytový dům s komerčními plochami v 1. nadzemním podlaží, parkovacími plochami v podzemí a třemi obytnými podlažími. Všechny byty jsou dvojité orientované díky balkonům na severní fasádě. Čtvrté ustupující podlaží nabízí terasy pro horní byty. Technické zázemí domu a sklepy jsou umístěny v podzemním podlaží.

Bytový dům se třemi nadzemními podlažími se společnými prostorami v přízemí. Přízemní byty mají východ do vlastní předzahrádky. Třetí ustupující podlaží slouží částečně jako soukromá terasa pro horní byt, částečně jako společná terasa pro obyvatele domu. Technické zázemí domu a sklepy jsou umístěny v podzemním podlaží.

2 x garsonka 30-40m²

44 x dvoupokojový byt 45-55m²

55 x třípokojový byt 50-75m²

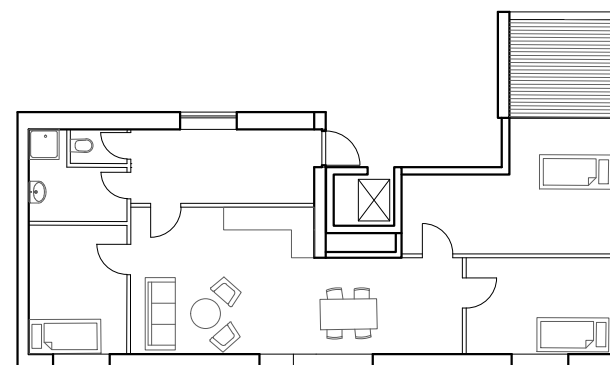
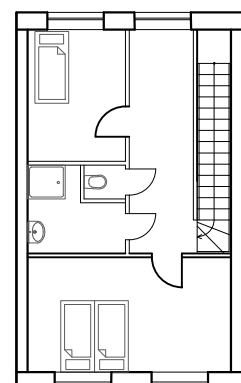
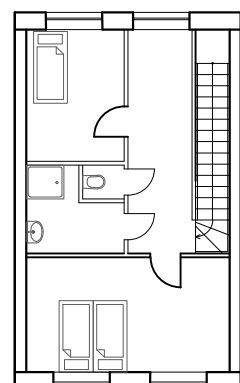
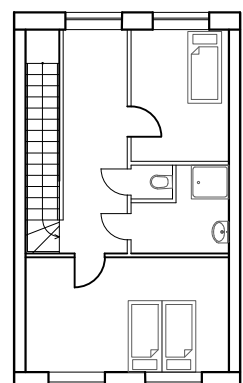
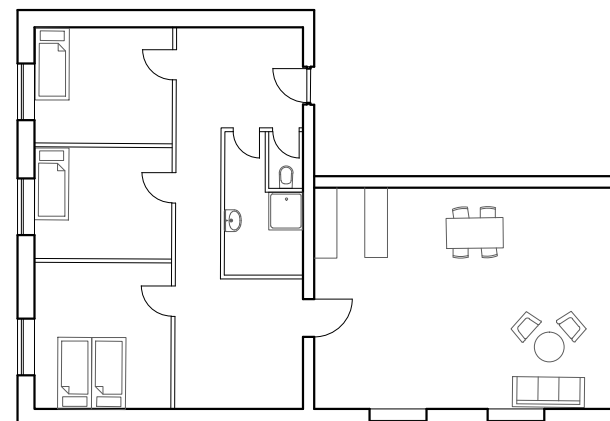
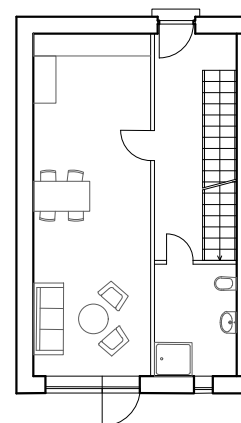
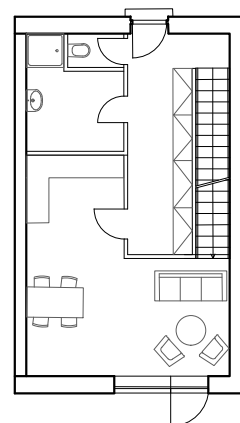
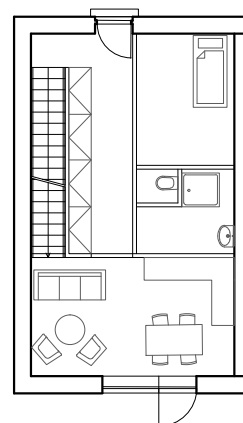
6 x čtyřpokojový byt 90-100m²

46 x řadový dům 120m²

Počet obyvatel: 400 ob (průměr 2,6 ob/domácnost)

Plocha: 3,3 ha

Hustota obyvatel: 121ob/ha

50m

Občanská vybavenost

Mateřská škola

Mateřská škola patří mezi základní občanskou vybavenost. Je místem, kde se setkávají rodiče s dětmi, a kde mají možnost se potkat a vytvořit si sousedské vztahy. Mateřská škola by měla být v bezprostřední blízkosti obydlí tak, aby mohli rodiče vodit děti do školky pěšky. Na křížení cest uprostřed nové zástavby je navržen podlažní objekt mateřské školky, který může zároveň sloužit i jako kulturní centrum navrhovaného sousedství. Pozemek pro mateřskou školu má 900m². Kapacita mateřské školy je jedna třída do 30 dětí. Takováto mateřská škola obslouží až 1000 obyvatel. Umožní tak promíšení původních obyvatel Hrdlořez a nově přistěhovaných obyvatel.

Obchodní a kancelářské plochy

V parteru domů orientovaných do Českobrodské ulice jsou navrženy komerční plochy pro drobné kanceláře, malé obchody nebo ateliéry. V přízemí domů orientovaných do náměstí je rovněž možné otevřít komerční plochy. Zbylé domy jsou čistě obytné. Na trojúhelníkovém pozemku v jihovýchodní části oblasti je možné uvažovat s kancelářskou budovou. Cílem je vytvořit obytnou čtvrť, která bude žít i přes den díky rozdílným aktivitám.

Dopravní infrastruktura

Pěší doprava

Při navrhování dopravních systémů jsou chodci nejvíce zranitelnými a zároveň nejvíce flexibilními účastníky ve veřejném prostoru. Navrhovaná čtvrť je v první řadě obytnou lokalitou, a proto je zde kladen důraz na pěší dopravu. To znamená dostatečně široké chodníky, návaznost přechodů pro chodce a ponechání volného průchodu po chodníku, aniž by cestu clonily zbytečné překážky. Křížení cest ve středu čtvrti je navrženo jako vyvýšené v úrovni chodníků, s chodníky oddělenými od jezdných ploch rozdílnou úpravou povrchu. Prostupnost čtvrti je zajištěna průchody mezi domy, je tedy možné volně přecházet z jednoho prostoru do jiného a prozkoumávat různá zákoutí sousedství. Cesty ve čtvrti pokračují po místních cestách i za hranici zastavěného území a umožňují volný přechod z města do příměstské krajiny.

Cyklodoprava

Stávající cyklostezka je respektována a zpříjemněna obousměrným pruhem pro cyklisty, který pokračuje navrženou čtvrtí. Oba směry jsou vedené po severní straně Českobrodské ulice. Umožňuje cyklistům jet podél hlavního dopravního tahu. Další větev nabízí rekreační cyklotrasu podél břehů Rokytky. Ve čtvrti jsou navrženy také parkovací stojany pro cyklisty a s parkováním jízdních kol je počítáno v návrhu bytových domů.

Hromadná doprava

Vlakové zastávky Praha Libeň nebo Praha Kyje jsou vzdáleny cca 20 minut chůze, tudíž nemohou být uvažovány pro obsluhu Hrdlořez. Tramvaj končí na Jarově a neuvažuje se o prodloužení. Jediné spojení hromadnou dopravou je autobus ze zastávky Pod Tábořem, která se nachází v pěší dostupnosti do 300m. Autobusy zde mají ve špičce 5 minutové intervaly. Dostupnost MHD do centra je 35min.

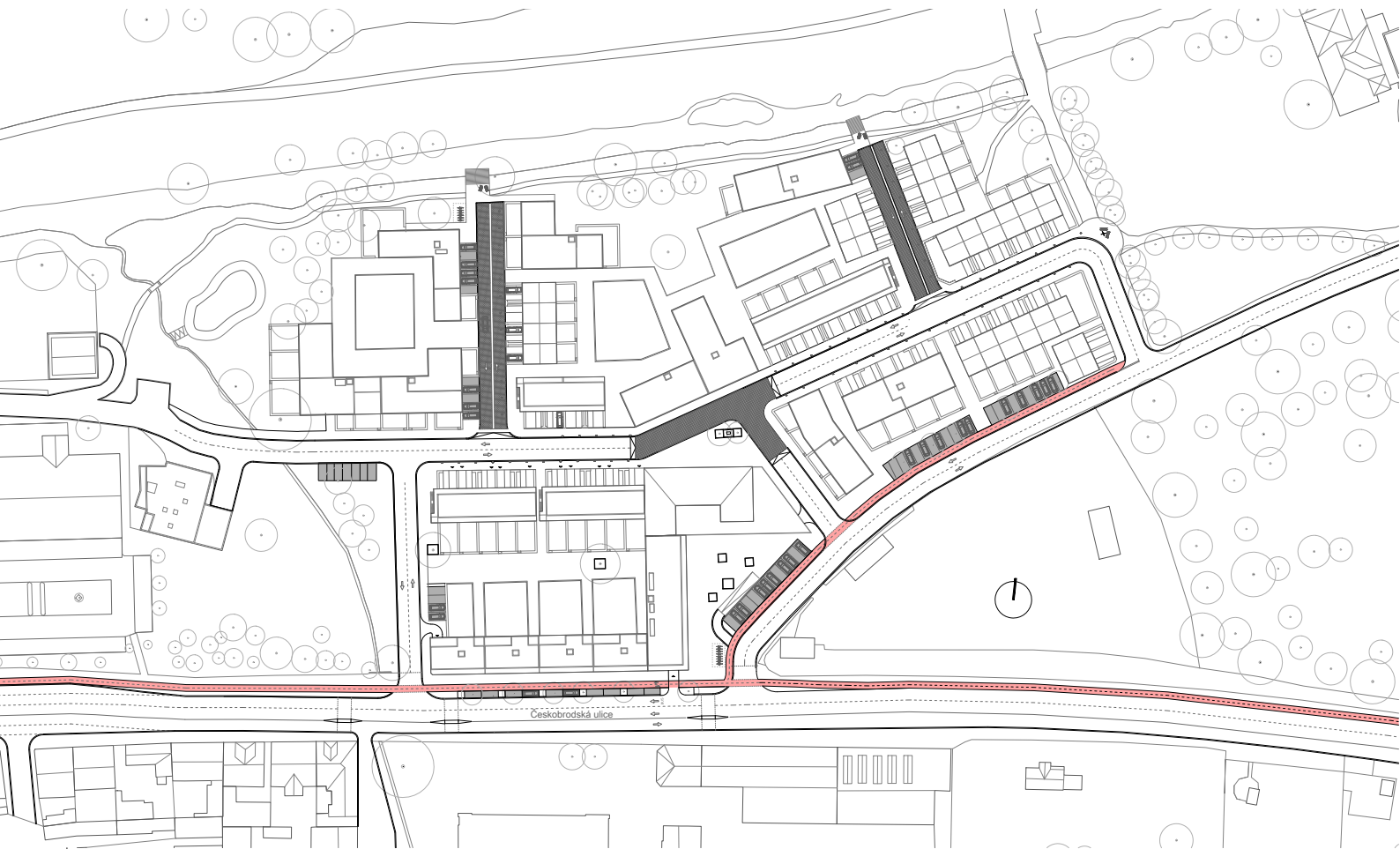
Automobilová doprava

Kolem navržených domů prochází Českobrodská ulice, která patří mezi hlavní pražské radiály. Začíná v centru a pokračuje dále do Českého Brodu. Zde se zachovávají dva pruhy směrem do centra a jeden ve směru z města ven. Uliční profil je doplněn o cyklostezku, podélné parkování a stromořadí. Je navrženo prodloužení ulice za Lidlem, na kterou bude navazovat nová ulice v navržené čtvrti. Potok bude přemostěn. Komunikace v rámci čtvrti jsou typu C-obslužné komunikace, směrem k řece jsou typu D-sdílená ulice s jednotným povrchem.

Doprava v klidu

Čtvrť je záměrně navržena s preferencí pěší dopravy. Proto je počet parkovacích stání navržen na minimum. Pro každou bytovou jednotku je uvažován jeden automobil. Je tedy zapotřebí 153 parkovacích stání.

U řadovek je doprava v klidu řešena na pozemku řadového domu. U bytových domů je řešena ve vlastním podzemním parkovišti u domů orientovaných do Českobrodské ulice, nebo centrálně v podzemním parkovišti. Návštěvníká stání jsou rozmístěna po celé čtvrti.

Odvodňované plochy:

- Komunikace 8643 m²
- Střechy 5910 m²

Intenzita deště - 0,03 l/s.m²
při 15 minutovém dešti 27 l/m²

14553 x 27 = 392 931 l
součinitel odtoku 0,8

392 931x0,8 = 314 344 l (314m³)

Technická infrastruktura

Pitná voda

Čtvrť bude napojena na vodovodní síť.

Dešťové vody

Dešťové vody ze střech a komunikací budou sbírány oddělenou stokovou sítí a svedeny do retenční nádrže v severozápadní části řešeného území. Nádrž bude mít plochu 350 m² a maximální hloubku 2 m. Dno nádrže bude izolováno a zasypáno štěrkem, směrem do potoka bude zřízen přepad. V nádrži bude udržována stálá hladina ve výšce 1m. Maximální hladina nádrže bude 2 m, kapacita nádrže bude 350 m³. Akumulovaná dešťová voda bude znovu použita pro zavlažování společných veřejných trávníků a záhonů.

Splaškové vody

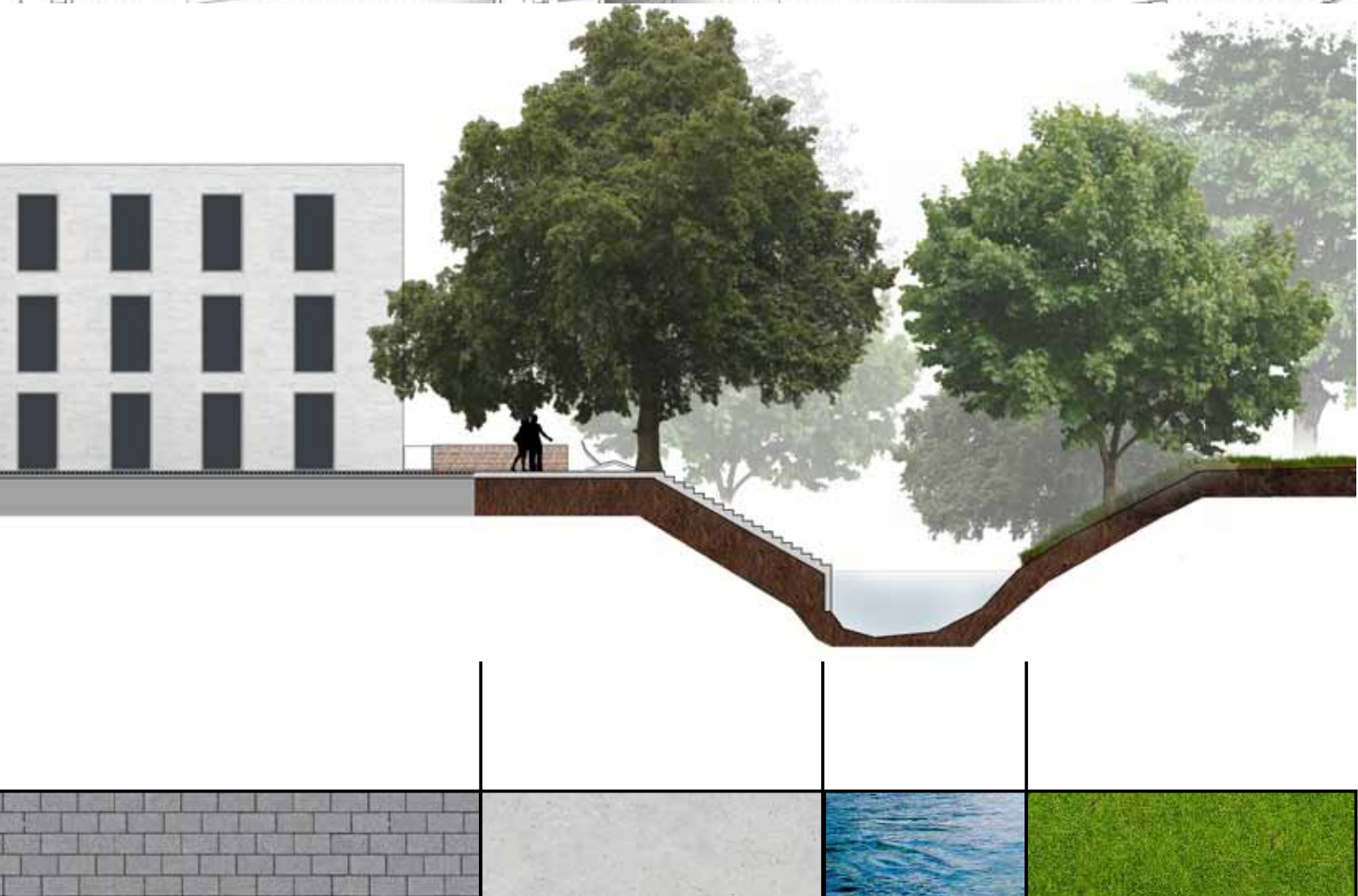
Splaškové vody budou sbírány do oddělené stoky napojené na pražskou stokovou síť s centrálním čištěním.

Teplo

Běžně využívaná varianta, dostupná i v případě tohoto návrhu je napojení jednotlivých domů na rozvod plynu a vytápění lokálními kotly v každém jednotlivém objektu. Tato varianta je méně náročná na investiční náklady a byla by pravděpodobně preferována soukromým investorem. V rámci hledání alternativ pro vytápění je možné zřídit výměňkovou stanici na trase dálkového teplovodu, který vede v blízkosti čtvrtě. Takové řešení by bylo investičně náročnější, odsunulo by však zdroj znečištění za město. Je pak otázkou, která varianta by se v konečném důsledku ukázala jako nejekonomičtější na provoz či šetrnější k životnímu prostředí.

Elektřina

Cílem v navrhování elektrorozvodů v nové črti je preferování šetrných a spořivých opatření. Například osvětlení bude řešeno LED lampami s minimálním podílem světla vzhůru kvůli zamezení zvětšování světelného znečištění. Budou uvažovány chytré rozvody a elektroinstalace.

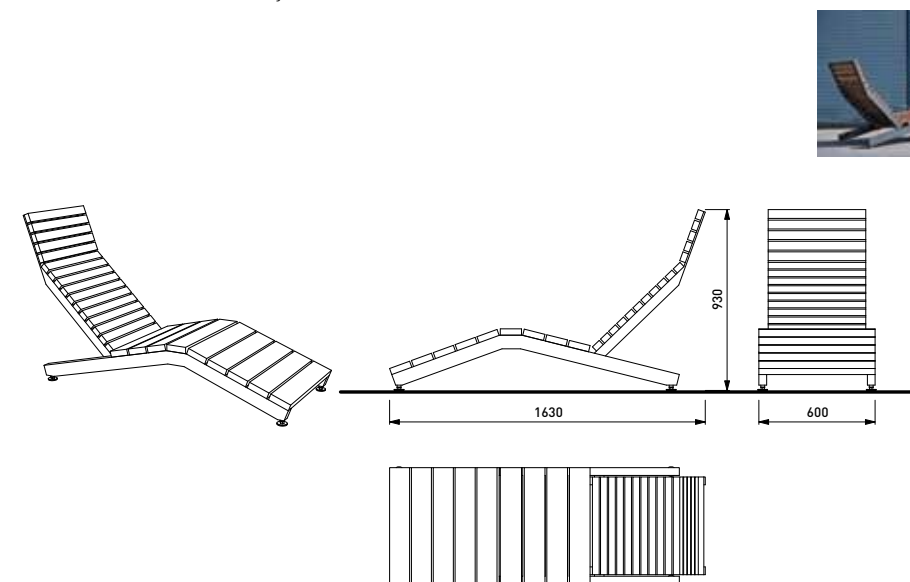

Směrem k potoku si lokalita ponechává svůj přirozený charakter. Břehy Rokytka nejsou upravovány, stromy na březích nebudou káceny. Rokytka se zde města pouze dotýká, ale ještě do něj nevtéká. Tvoří zde hranici mezi přírodní památkou a novou čtvrtí.

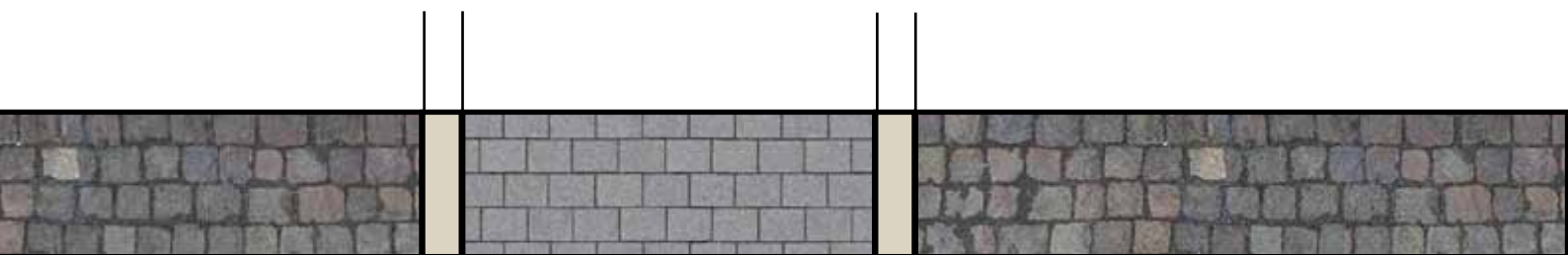
Jedinou výjimku tvoří prodloužení ulic kolmých k řece. Na tyto ulice navazuje betonový chodník, který pokračuje schody až k samému okraji vody. Na vrcholu schodiště budou umístěna venkovní lehátka pro rekreaci místních obyvatel i kolemjdoucích.

Středem sdílené ulice je veden betonový žlab pro sbírání dešťových vod. Na konci ulice prochází žlab skrz betonový chodník pod mříží a dešťové vody stékají do řeky.

Příklad lehátka na břehu řeky

Zdroj: mmcité.com

Náměstí je řešeno jako sdílený prostor s vyvýšenou vozovkou pro zklidnění automobilové dopravy. Před vstupem do mateřské školy je ponechán volný prostor pro setkávání rodičů během vyzvedávání dětí. Náměstí je doplněno o lavičky podél fasády mateřské školy.

Středem náměstí jsou dva vysazené stromy a drobná architektonická socha na téma Božích muk. Tento prvek spadá do konceptu propojení zajímavých míst podél hranice města a upozornění na taková místa drobnou architekturou, která je v gesci místních iniciativ.

Jako doplnění prostoru náměstí je po jeho obvodu umístěno uliční osvětlení vysoké 3,20 m s LED systémem osvětlení.

Příklad uličního osvětlení

Zdroj: escofet.com

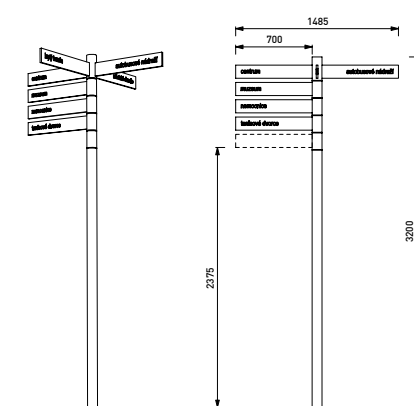

Rozcestí na konci ulice je zároveň ukončovacím a startovním bodem. Ukončuje městskou zástavbu a předznamenává příměstskou krajinu, do které se chodec vydává, anebo naopak vítá návrativšího a zahajuje jeho další cestu.

Rozšířený chodník kolem rozcestí je doplněn o lavičky pro možnost posezení s pohledem do krajiny. Cesty vedou na jednu stranu jako asfaltové místní komunikace, na druhou jako polní cesty lemované stromořadími.

Příklad rozcestníku

Zdroj: mmcité.com

Zdroje

KNIHY

- FERNÁNDEZ PER, Aurora. Dbook: density, data, diagrams, dwellings; análisis visual de 64 proyectos de vivienda colectiva - a visual analysis of 64 collective housing projects. Vitoria-Gasteiz: a t Ediciones, 2007, 439 s. ISBN 978-84-611-5900-0.
- HOLL, Steven. Paralaxa. 1. vyd. Brno: ERA Group, 2003, 350 s., [8] složených l. ISBN 80-865-1768-3.
- HNILČKA, Pavel. Sídlní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů. Vyd.1. Brno: ERA, 2005, 131 s. ISBN 80-736-6028-8.
- LYNCH, Kevin. Obraz města: The image of the city. 1. do češ. přel. vyd. Praha: Polygon, 2004, xi, 202 s. ISBN 80-727-3094-0.
- Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2012. In: Sb. hl. m. Prahy. 2012.

WEB

- BOVENBOUW. Bovenbouw.be [online]. 2015 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: http://bovenbouw.be/
- ČÚZK: Státní správa zeměměřictví a katastru [online]. 2013 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: http://www.cuzk.cz/
- INSTITUT PLÁNOVÁNÍ A ROZVOJE. Geoportal Praha [online]. 2015 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: http://www.geoportalpraha.cz/

DIPLOMOVÉ PRÁCE

- CUTÁKOVÁ, Lucie. FA ČVUT. Pražské vesnice. Praha, 2013.
- LEŇO, Michal. FA ČVUT. PRG SQR. Praha, 2013.

FOTODOKUMENTACE

- Aneta Buchtelová, http://www.anetabuchtelova.cz/

Závěr

V závěru této práce bych rád podotknul, že navržené řešení je jedna z alternativ, která si klade za cíl prozkoumat téma hranice města a nastavit zrcadlo současné bytové výstavbě na hranici Prahy.

První krok pro kvalitní stavění na okraji měst je definice, kam až se město může rozrůstat. Příliš mnoho prostoru pro město nevytvoří podmínky pro dostatečně kvalitní prostředí a pro „chytřé město“ (z anglického „smart cities“), příliš málo prostoru zase může být omezující. Již samotné nalezení svých vlastních hranic může být obtížný úkol. Souvisí s kvalitou obrazu města a identifikací jeho obyvatel.

Na příkladu Hrdlořez se ukázalo, že vesnice na kraji města mají svá specifika. Především v tom, jak jsou napojena na vyšší celky, a v postupné změně složení jejich obyvatel. Může těžit z pozice mezi dvěma světy a nabídnout zajímavou alternativu pro bydlení za městem.

Tento diplomní projekt prověřuje, jakým způsobem je možné reagovat v navrhování na samotné místo a vytvořit kvalitní prostředí pro bydlení na pomezí těžko definovatelné lokality. Těží z přítomnosti krajinných prvků, které nechává vtéci do svých ulic, a přiměřeným měřítkem se snaží nalézt odpověď na otázku, v jakém prostředí chceme žít.

Lukáš Houser
Květen 2015 Praha

